

Poște militare străine în România (sec. XX) - partea a I-a

Dan-Simion GRECU

Rândurile sumare care urmează nu doresc nicicum să epuizeze subiectul prezenței militare străine pe teritoriul românesc (în timpul și la scurt timp după cele două războaie mondiale) - acest lucru nici nu este posibil într-un cadru atât de limitat -, ci doar să trezească interesul pentru căutarea, depistarea și colecționarea acestor corespondențe de istorie poștală, ilustrând pe cât posibil principalele categorii de piese în fiecare caz.

A. România în Primul Război Mondial 1916-1920.

Angajarea României în Primul Război Mondial a condus la primele prezențe ale militarilor străini pe teritoriul său, atât inamici cât și aliați.

Poste militare aparținând forțelor inamice pe teritoriul României.

La 15/28 august 1916 România începe operațiunile militare, obținând un avans facil în Transilvania în fața unor trupe austro-ungare slab reprezentate. Dar deficiențele grave ale comandamentului român, ca și lipsa sincronizării operațiunilor aliaților pe fronturile din Balcani și Galiția vor schimba curând situația. Concentrarea trupelor Puterilor Centrale e rapidă, armate germane și austro-ungare vor ataca dinspre Transilvania, iar unități bulgare, germane și otomane dinspre Dobrogea. În noiembrie începe invazia teritoriului românesc, finalizată practic în ianuarie 1917, când se stabilește frontul pe Siret (care va rămâne relativ neschimbat până la sfârșitul războiului, cu mici modificări în cursul campaniei din vara 1917).

Până în noiembrie 1918, vor fi prezente în România ocupată (în ordinea importanței și numărului

Fig. 1: ștampile ale poștei de campanie cu nume „în clar”: a) Comandamentul Grupului de Armate Mackensen; b) Divizia 89 Infanterie; c) Corpul 1 Rezervă; d) Stațiunea de etape 185 (Constanța); e) Stațiunea de etape 182 (București); f) Stațiunea de etape 308 (București).

Fig. 1: German fieldpostmarks written „clearly”: a) The Commandment of Mackensen Army Group; b) The 89th Infantry Division; c) The 1st Reserve Army Corps; d) The Staging Station no. 185 (Constanța); e) The Staging Station no. 182 (București); f) The Staging Station no. 308 (București).

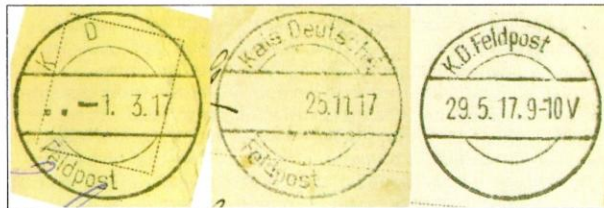

Fig. 2: ștampile ale poștei de campanie „adaptate” prin eliminarea numerelor sau numerelor: a) Ștampila K. D. Feldpost (Feldpoststation 276, Ploiești); b) Kais. Deutsche Feldpost (Feldpoststation 258, Constanța); c) K. D. Feldpost a (Feldpostexpedition 973, Divizia 109 Infanterie).

Fig. 2: German fieldpostmarks „adjusted” by eliminating the names or numbers: a) K. D. Feldpost stamp (Feldpoststation 276, Ploiești); b) Kais. Deutsche Feldpost (Feldpoststation 258, Constanța); c) K. D. Feldpost a (Feldpostexpedition 973, 109th Infantry Division).

lui, ce se reflectă în frecvența pieselor de poștă militară) trupe: germane, austro-ungare, bulgare și otomane.

Precizare: din rațiuni de spațiu și delimitare, în rândurile de mai

jos ne vom referi strict la militarii străini din teritoriul ce definea din punct de vedere politic-statal „România” la momentul respectiv (1916-1918), dar acest lucru este oarecum artificial pentru

colecționarul român, de aceea imaginea trebuie completată cu teritoriile „istorice” (unite ulterioare). Astfel, poșta militară austro-ungară și germană din România nu poate fi înțeleasă fără cea din Banat, Transilvania și Bucovina (teritorii care de altfel formau zona de etape sau erau în continuarea frontului românesc); aceeași mențiune și pentru poșta militară rusă din Bucovina.

A.1) Poșta militară germană în România (1916-1918).

Diviziile germane aduse rapid în septembrie 1916 de pe fronturile din Europa vor fi subordonate Armatei 9 (pentru operațiunile din sudul Transilvaniei), respectiv Grupului de Armate Mackensen (pentru operațiunile plecate din Bulgaria). În România au activat două corpuri de armată (sau echivalente), 29 divizii și un număr de unități de etapă germane. Doar câteva divizii au rămas însă (ca trupe de ocupație și siguranță) până la sfârșitul războiului; cu toate acestea piesele de poștă militară germană expediate din România ocupată sunt cele mai frecvente dintre toate cele discutate în acest material.

Existau două categorii de oficii poștale militare: cele ale Marilor Unități (Armată, Corp Armată, Divizie, unele Brigăzi, diverse Comandamente și Etape), numite în germană Feldpostämter, sau Feldpostexpeditionen, și cele ale Stațiunilor de Etapă, fixe, din localități, numite Feldpoststationen. Marile Unități au folosit inițial ștampile cu numele în clar al unității (fără numărul de poștă militară, care apare însă în adrese), iar Stațiunile au folosit inițial ștampile cu numărul de poștă militară (Fig. 1). Toate aceste ștampile „nesecretizate” au fost modificate la începutul anului 1917, din rațiuni de păstrare a secretului militar, ștergându-se numărul sau indicațiile din text (rezultând așa-numitele

Fig. 4: cașete militare Briefstempel personalizate (cu nume românești): a) Silviculturn districtual Prahova (DFP 526, Sinaia, Iunie 1918); b) Administrația pomicolă Pitești, pe lângă conducerea economică din M.V.i.R. (DFP 311, Pitești, Iulie 1917); c) Comandatura locală Odobești (DFP 992, Divizia 218 Infanterie, Odobești, feb.1918); d) Spitalul pentru malarie Săpoca (DFP?, Iulie 1917); e) Comandamentul câmpurilor petrolifere, de pe lângă M.V.i.R. (DFP 283, Câmpina, mai 1917, ce era de fapt ștampila biroului poștal al KODÖL Câmpina); f) Căminul soldaților „Allenstein” din Cernavoda (DFP 757, Divizia 212 Infanterie, apr.1918); g) Poliția politică a O.K.M. [Oberkommando Mackensen], Biroul Poliției Buzău (DFP 502, Buzău, sep.1918); h) Căminul soldătesc german București (DFP 308, București, ian.1917).

Fig. 4: the personalized military cancellations Briefstempel (with Romanian names): a) Prahova's Forest District (DFP 526, Sinaia, June 1918); b) Pitești Pomiculture Administration next to the economic leadership in M.V.i.R. (DFP 311, Pitești, July 1917); c) Odobești Local Commandment (DFP 992, 218th Infantry Division, Odobești, February 1918); d) The Sapoca Hospital for treating ague/malaria (DFP?, July 1917); e) Oil Fields Commandment, next to the economic leadership in M.V.i.R. (DFP 283, Campina, May 1917, which was actually the cancellation of the post office KODÖL in Campina); f) Soldier' Hostel in Cernavoda (DFP 757, 212th Infantry Division, April 1918); g) Political Police of O.K.M. [Oberkommando Mackensen], Buzău Police Office (DFP 502, Buzău, September 1918); h) The German Soldier Hostel in Bucharest (DFP 308, Bucharest, January 1917).

„ștampile adaptate”, vezi Fig. 2), pentru ca noile ștampile definitive, standardizate (doar cu textul Deutsche Feldpost și ornamente), să fie introduse în uz spre sfârșitul anului 1917¹, vezi și Fig. 3.

Dovada apartenenței corespondenței la poșta militară (justificând scutirea de taxe) era dată de cașetul militar (Briefstempel), în care era trecut „în clar” numele unității sau subunității militare. De interes crescut sunt acele cașete care se referă în mod direct la o localitate românească, vezi Fig. 4. Tot printre piesele mai deosebite

se pot număra cele de la unități dificil de găsit (de ex. aeronautică, mai ales unitățile de baloane, marină). Dat fiind faptul că marea majoritate a poștei militare germane a fost scrisă pe cărți poștale ilustrate românești (fiind astfel personalizate și ușor de identificat de către colecționari), ele se regăsesc mult în colecțiile de cartofilie. Trebuie însă precizat că (tot din rațiuni de păstrare a secretului militar al unităților operative) o mare parte a corespondențelor expediate de la divizii nu prezintă concordantă între localitatea

¹ O lucrare specializată privind ștampilele poștei militare germane din România (dar și din Transilvania, Bucovina) este: Horst Borlinghaus - Die Deutsche Feldpost in Rumänien und in Grenzgebiet zu Rumänien im 1. Weltkrieg. Stempelhand-Buch, Jülich, 2000.

cărții poștale și localizarea reală a unității la data respectivă.

Ocazional, corespondențele sunt scrise și pe cărți poștale militare românești, altă situație mai rară care le personalizează (Fig. 5). De precizat însă că există efecte românești (atât cărți poștale ilustrate cât și cărți poștale militare) expediate după plecarea militarilor din România, așadar de pe alte fronturi.

Poșta militară germană de campanie a servit și pentru transportul corespondențelor civile, private și comerciale. Astfel de exemple sunt destul de rare, fiind cunoscute deocamdată din sudul Transilvaniei (comitatele Sibiu și Brașov), dar ele trebuie să existe și din România ocupată, înainte de înființarea poștei civile germane (Landespost) la 1 iunie 1917, atunci când se știe că populația civilă putea face apel (în situații de necesitate) la poșta de campanie germană.

În plus, poșta germană de campanie asigura transportul într-o rețea poștală specială economică

Fig. 5: Corespondență de poșta militară germană, expediată folosind suportul unei cărți poștale militare românești („captură”), de la Coloana de Aprovizionare bavareză nr.11, cartare cu ștampila „adaptată” FELDPOST (tipul „bavarez”) a Oficiului poștal militar nr. 792 (Corpul Alpin), 17 martie 1917.

Fig. 5: German fieldpost correspondences mailed using a Romanian military post card („capture card”), from The Bavarian Supply Column nr. 11, cancelled with the „adjusted” postmark FELDPOST (the „Bavarian” type) of the military Post Office nr. 792 (Alpine Corp), 17th of March 1917.

Fig. 3: un exemplu de schimbare consecutivă a principalelor tipuri de ștampile, la Comandamentul Armatei 9-a: a) ștampila „în clar” (22 sep.1916, la 5 zile după debarcarea în Deva); b) ștampila 'adaptată' (29 iunie 1917, Râmnicu Sărat); c) ștampila standardizată (28 feb.1918).

Fig. 3: an example of the consecutive change of the main types of cancellations, the 9th Army's Commandment: a) the „clear” postmark (22nd of September 1916, 5 days after the unshipping at Deva); b) the 'adjusted' postmark (29th of June 1917, Râmnicu Sărat); c) the standardized postmark (28th of February 1918).

în zona petroliferă a județului Prahova, ce funcționa paralel și independent de cea oficială a Landespost-ului, punând astfel secretele comerciale dintr-un domeniu atât de important sub „ocrotire militară”. Transportul era asigurat între birourile poștale organizate la sediul din București

(Secția de Uleiuri Minerale) și în centrele din Ploiești (Secția de Uleiuri Minerale, filiala Ploiești) și Câmpina (Agenția KODÖL). Fiecare din aceste trei birouri poștale exercita o cenzură proprie, militară, a corespondenței de afaceri circulantă prin rețea. Trimiterile erau francate cu mărcile germane de ocupație în curs (supratipărite), și erau obliterate cu ștampila poștei de campanie (mai rar) sau, mai ales, cu o ștampilă provizorie din plută (Korkstempel) cu o formă oarecum asemănătoare Crucii de Malta², vezi Fig. 6.

A.2) Poșta militară austro-ungară în România (1916-1918).

Simplificând, putem spune că diviziile austro-ungare care au participat la ocuparea României erau subordonate Armatei 9 Germane, cele aflate pe frontul din Transilvania Armatei 1 Austro-Ungare, iar cele din Bucovina Armatei 7 Austro-Ungare.

Corespondențele de poșta militară austro-ungară sunt numeroase (pe locul doi ca număr după cele germane), și provin în cea mai mare parte din zona transilvăneană a frontului (aici ▶▶▶

² Vezi detalii la Franz Josef Mutter - Die Landespost in besetzten Rumänien 1917-1918, M.V.I.R. Militärverwaltung in Rumänien, Soest 1999, pag. 87-102.

aflându-se și majoritatea serviciilor de etape), în mai mică măsură din Bucovina sau România ocupată, și foarte rar din Basarabia.

Oficiile poștale austro-ungare de campanie erau înființate pe lângă comandamente de Armată, Corp Armată, Divizie, Brigăzi independente sau Stațiuni de Etapă (fixe). Foloseau ștampile cu texte diferențiate (după cum oficiile erau principale, obișnuite sau de etapă) cu texte echivalente în germană cât și în maghiară (funcție de zona de proveniență a Marii Unități respective)³, vezi Fig. 7.

Caracterul militar (respectiv scutirea de taxe) era atestat de cașete/ștampile administrative ale unităților, cu numele acestora în clar, de o mare diversitate și atractivitate (mai ales dacă aparțin unor arme căutate, cum ar fi marina, aviația, sau unor mici unități și subunități aparte), vezi Fig. 9-10. Unele poartă în text numele unei localități (mai ales din Transilvania, mai rar din România ocupată sau Bucovina), permițând astfel personalizarea corespondențelor (Fig. 8); în plus, multe dintre corespondențe sunt scrise pe cărți poștale ilustrate românești. Există și piese cu elemente poștale mixte, austro-ungare și germane, întrucât unitățile celor două armate au colaborat strâns pe front.

(continuare în numărul următor)

³ Principalele lucrări de referință sunt: Herwig Rainer - Stempel-Handbuch der K.u.K. Feldpost in Österreich-Ungarn 1914-1918, ed.II-a 2003 (care înlocuiește mai vechile lucrări similare ale lui Clement, Majetic și Tranmer) pentru poșta militară terestră, Karl Kalis, Alfred Kohl - Die Feldpost der K.u.K. Kriegsmarine im 1. Weltkrieg 1914/18 pentru poșta militară navală, John Dixon-Nuttall - The Austro-Hungarian Army 1914-1918 for Collectors of Its Postal Items, Anglia, 1993 (pentru ordine de bătaie, poștă în prezent și pe Web), ș.a.m.d. Se mai pot consulta și buletinele asociațiilor de profil din străinătate (cum ar fi ArGe Feld- und Zensurpost 1914-1918, din Austria). Vezi și articolele: Grecu Dan-Simion - Oficii poștale militare austro-ungare în ABB 1914-1918, Buletin ABB nr. 1/1998, pp. 9-13; Unități sanitare austro-ungare din ABB 1914-1918, Medifila nr. 1-2(36-37)/2000, pag. 5-11; Armata Austro-Ungară din Bucovina, 1914-1918, Buletin ABB nr.1(31) / Martie 2000, pp. 6-30, etc.

Fig. 6: plic expediat din zona petroliferă spre sediul unei societăți de credit din București, francat cu trei mărci totalizând 50 pfenigi obliterate fiecare cu câte o Korkstempel, cenzurată la Comandamentul Câmpurilor Petrolifere Românești cu ștampila bi-liniară „Zur beförderung zugelassen/Kommando der rumänischen Erdölfelder”.

Plicul este tranzitat prin secția KODÖL de la Băicoi (ce avea o funcție asemănătoare unei agenții poștale), unde și primește pe verso ștampila cu dată a Kodöl-Zweigstelle BAICOI.
Fig. 6: Envelope sent from the oil field zone to the office of a credit company in Bucharest, stamped with 3 postage stamps summing 50 pfennigs, each cancelled with a Korkstempel, censored at the Romanian Oil Fields Commandment with a double lined postmark „Zur beförderung zugelassen/Kommando der rumänischen Erdölfelder”. The envelope is in transit through Băicoi KODÖL office (which had the same function as a postal agency), where it also got a postmark with the date of Kodöl-Zweigstelle BAICOI marked on the back.

Jurnal online pentru filateliști

<http://razboifilatelice.blogspot.com>

Foreign military mail in Romania (XX Cen.) - First Part

Dan-Simion GRECU

In the next few lines I do not wish to consume the subject of foreign military presence on Romanian territory (at once and shortly after the two World Wars) - this not being possible in such a limited setting-, but only to awake the interest in searching, tracing and collecting these correspondences of postal history, illustrating as much as possible the main categories of items in each case.

A. Romania in the First World War 1916-1920

The engaging of Romania in the First World War led to the first foreign military presence on its territory, both enemies as well as allies.

Military posts belonging to enemy forces on Romanian territory.

On the 15/28th of August 1916 Romania begins the military actions, obtaining a facile advance in Transylvania in front of the poorly represented Austro-Hungarian troupes. But the Romanian Commander's severe shortcoming, as well as the lack of synchronism of military operations in the Balkan front and in the front of Galitzia, will soon transform the situation. The concentration of the troops of the Central Powers is fast, German and Austro-Hungarian armies will attack from Dobrogea. The invading of the Romanian territory begins in November, it being actually final in January 1917, when the front from the Siret River is established (which will remain relatively unchanged until the end of the war, with little mo-

difications during the summer campaign in 1917).

Until November 1918, on occupied Romanian territory there will be (accordingly to the importance and number, which is reflected by the frequency of the items of military post) soldiers from: Germany, Austro-Hungary, Bulgaria and Ottomans.

Specification: because of the limited space, in the next lines we will only be referring to the foreign soldiers from the territory that defined „Romania” at that time taking into account po-

litical references (1916-1918), but this is superficial for the Romanian philatelist, this is why there must be added „historical” territories to the picture (territories later incorporated). Thus, the Austro-Hungarian and German military posts from Romania can not be understood without the one from Banat, Transylvania and Bucovina (territories that otherwise formed the staging area or were the extension of the Romanian front); the same mention in the case of the Russian military post from Bucovina. ▶▶▶

Fig. 7: tipuri de ștampile ale oficiilor poștale austro-ungare (forma germană/maghiară):

- Oficiu Poștal Militar: K.u.K. FELDPPOSTAMT 230 (Brigada 121 Landsturm, București); TABORI POSTAHIVATAL 618 (Divizia 15 Infanterie, Odorheiu Secuiesc);
- Oficiu Poștal Militar Principal: K.u.K. HAUPTFELDPOSTAMT 520c (QuAbt. 16, București); TABORI FÖPOSTAHIVATAL 351B (Armata 7-a, Sighetu Marmăției);
- Oficiu poștal militar de etapă: K.u.K. ETAPPENPOSTAMT 344 (Turnu Măgurele); HADTAP-POSTAHIVATAL 172 (Buzău).

Fig. 7: types of cancellations of Austrian-Hungarian fieldpost offices (the shape German/Hungarian):

- The Field Post Office K.u.K. FELDPPOSTAMT 230 121st Militia Brigade, Bucharest); TABORI POSTAHIVATAL 618 (15th Infantry Division, Odorheiu Secuiesc)
- Main Field Post Office: K.u.K. HAUPTFELDPOSTAMT 520c (QuAbt.16 Bucharest); TABORI FÖPOSTAHIVATAL 351B (7th Army, Sighetu Marmăției)
- Staging Field Post Office: K.u.K. ETAPPENPOSTAMT 344 (Turnu Măgurele); HADTAP-POSTAHIVATAL 172 (Buzău).

A.1) The German military post in Romania (1916-1918)

The German divisions brought swiftly in September 1916 from the European fronts will be subordinated to the 9th Army (for the operations in the south of Transylvania), and to the Mackensen Army Group (for the operations starting from Bulgaria). In Romania there were nine operational corps, 29 divisions and a number of German staging units. But only few divisions remained (as troops of occupation and safety) until the end of the war, despite this, the German military post items from occupied Romania are the most frequent, out of all the ones discussed in this material.

There were two categories of military post offices: the ones of The Great Units (Army, Army Corps, Divisions, some Brigades, various Commandments), named in German Feldpostämter, or Feldpostexpeditionen, and the ones of Staging Stations, settled, from counties, named Feldpoststationen. The Great Units initially used cancellations with the name of the unit (without the military post's number, which otherwise appears in addresses), and the Stations initially used cancellations with the number of the military post (Fig. 1). All of these free cancellations

Fig. 9: carte poștală ilustrată (vedere din Focșani) scrisă în localitate de un militar austro-ungar de pe Trenul sanitar auxiliar nr. 7 al Crucii Roșii (atestat de două cașete roșii, unul rotund, altul liniar). Tranzitează Bucureștiul, unde primește ștampila administrativă a Oficiului Poștal Militar Principal nr. 520, cu textul K.u.K HAUPTFELDPOST 520, apoi este îndrumată spre destinație (Budapesta) la bordul trenului poștal militar București-Orșova, lucru atestat de foarte rara ștampilă roșie FELDPPOSTFAHRT BUKAREST-ORSOVA.

Fig. 9: picture postcard (view from Focșani) written in locality by an Austrian-Hungarian military man from the Red Cross Auxiliary Sanitary Train no. 7 (certified by two red cancellations, one round, one straight). It passes through Bucharest, receiving an administrative cancellation of the Main Field Post Office no. 520, with the text K.u.K. HAUPTFELDPOST 520, then sent to the destination (Budapest) by the military postal train Bucharest-Orșova, fact certified by the very rare red cancellation FELDPPOSTFAHRT BUKAREST-ORSOVA.

Fig. 8: cașete militare personalizate, cu nume de localități din România:

Comandamentul stațiunii navale Turnu Severin (HTPH 449, Turnu Severin);

Căile ferate

militare de Sud-Est Gilort (HTPH 115, Craiova), Lagărul pentru repatriere civili Gherghița (EPA 264, Ploiești); Comandament de gară Predeal; Rezerva de vite pentru tăiere Azuga-Predeal; Comandament stațiune etape București (EPA 346, București).

Fig. 8: personalized military cancellations, with the names of the places from Romania: Naval Fluvial Station Commandment Turnu Severin (HTPH 449, Turnu Severin); South-East Military Railways Gilort (HTPH 115, Craiova), Home Coming Camp for Civilians Gherghița (EPA 264, Ploiești); Railway Station Command Predeal; Slaughter Cattle Depot Azuga-Predeal; Staging Station Command Bucharest (EPA 346, București).

were modified at the beginning of 1917, in order to keep the military secret, erasing the number or text references (resulting in the so-called „adjusted stamps”, see Fig. 2), so that the final new postmarks, standardized (only with the text Deutsche Feldpost and ornaments), would be put to use by the end of 1917, see Fig. 3.

The proof of affiliation of the mail with the field (justifying exemption from taxation) was given by the military cancellation

(Briefstempel), in which it was clearly written the name of the military unit or subunit. Those cancellations are of great importance, when directly linked to a Romanian place, see Fig. 4. Along the same lines we can also refer to the ones from units that are hard to find (e.g. aeronautics, especially the hot air balloons units, marines). Because of the majority of the German field post mail being written on Romanian picture post cards (thus being distinctive and easy to identify for the collectors), they are mostly found in the post-cards collections, however it is necessary to point out that (again for reasons of keeping the military secret of operational units), a great number of ▶▶▶

Fig. 10: Carte poștală scrisă de un militar de la bordul navei de patrulare *Compo*, parte a *Donauflotille* (cu baza la Budapesta, după cum rezultă și din adresă). Este aplicat cașetul navei,

cu textul *K.u.K. KRIEGSMARINE S.M. P.B. COMPO*, iar expedierea are loc prin intermediul oficiului poștal militar *K.U.K. FELDPPOSTAMT 299* din Brăila (care deservea trupele austro-ungare subordonate Armatei Germane a Dunării / fostul Corp 52 Armată). Corespondențele de la Flotila Dunării sunt printre cele mai îndrăgite ale poștei navale austro-ungare.

Fig. 10: Postcard written by a military man on the board of *Compo*, patrolling ship of the *Donauflotille* (having the base in Budapest, as the address confirms). It is cancelled by the ship cancellation, with the text *K.u.K. KRIEGSMARINE S.M. P.B. COMPO*, and the dispatch is made through the fieldpost office *K.U.K. FELDPPOSTAMT 299* from Brăila (which was in service for the Austrian-Hungarian troops under command of the German Army of the Danube/ex Army Corps no. 52). The mails from the Danube Flotilla is among the most appreciated one of the Austrian-Hungarian naval post.

correspondences mailed from the divisions has picture post cards that do not match the real address of the units at that specific time. Occasionally, mails are written also on Romanian military post cards, another rare situation that personalizes them (Fig. 5). In addition there are also Romanian applications (picture post cards as well as military post cards) mailed after the troops leave Romania, thus on other battle fronts.

The German Field post also served the transportation of civil correspondence, private and commercial. Such examples are pretty rare, being known only in the south of Transylvania (Sibiu and Brasov counties), but they must be present also in occupied Romania, before the establishment of the German civil post (Landespost) on the first of June 1917, when it was already known that the civil population could appeal (when necessary) to the German field post.

shape similar to that of Malta's Cross, see Fig. 6.

2. Austrian-Hungarian Military Post in Romania (1916-1918)

Simplifying, we can say that the Austrian-Hungarian divisions participating to the occupation of Romania were subordinated to the German 9th Army, those from the Transylvania to the Austrian-Hungarian 1st Army and those from Bukovina to the Austrian-Hungarian 7th Army. There are numerous mails of Austrian-Hungarian military post (the second place regarding the number, after the German ones) coming most of them from the Transylvanian part of the front (most of the staging services being here) and a small part from the occupied Bukovina or Romania, and very rarely from Bessarabia.

The Austrian-Hungarian fieldpost offices were established next to the army, corps, divisions or independent brigades commandments or staging stations (fixed). There were used cancellations with different texts (depending on the offices: principal, ordinary or of stage) with equivalent texts in German and Hungarian languages (depending on the origin area of the irrespective Great Unit) see Fig. 7.

The military character (so that the exemption from the taxes) was certified by administrative cancellations of the units, with their names clearly written, of a great diversity and very attractive (especially if they are from desired arms, as marine, aviation or from small units or special sub-units). See Fig. 9-10. Some of them have in text the name of the place (especially those from Transylvania, rarely from occupied Romania or Bukovina) allowing this way to personalize the mails (Fig. 8); besides, many mails are written on Romanian illustrated postal cards. There are also items with mixed postal elements, Austrian-Hungarian and German, because the units of the both armies had a tight co-operation on the front.

(to be continued)

Poște militare străine în România (sec. XX) - partea a II-a

Dan-Simion GRECU

A. 3) Poșta militară bulgară în România (1916-1918).

A acțiunea militară a Bulgariei s-a limitat la Dobrogea (Armata 3 Bulgară, cu Diviziile 1, 4, 6, 12 Infanterie și 1 Cavalerie), dar comanda și formațiunile de etape au fost stabilite și în restul României ocupate (mai ales în București).

Nu sunt cunoscute ștampile de zi ale oficiilor poștale militare bulgare din România pe corespondențe efectiv circulante, astfel că, similar celei civile, poșta militară este cartată în cvasitotalitate de către oficiile poștale civile bulgarești de ocupație (ce foloseau ștampile rotunde bilingve, bulgaro-franceze, cu numele localității). De multe ori apare doar cașetul unității, fără nicio ștampilă de oficiu poștal. Armata a 3-a bulgară avea și o secție de cenzură poștală cu ștampilă proprie, care cenzura o parte a poștei militare, aparent doar cea trimisă din zona de nord a Dobrogei (Babadag-Tulcea).

Unitățile militare aplică pe corespondență cașete/ștampile administrative, care permit identificarea (extrem de rar acestea sunt personalizate cu denumiri românești, vezi Fig. 12-13). Totuși acestea nu apar decât pe un număr redus de piese, în rest unitatea militară poate fi indicată în adresa expeditorului, sau nu există nicio astfel de mențiune (în acest caz, apartenența la poșta militară se recunoaște doar prin lipsa mărcilor poștale, care sunt altfel aplicate pe corespondența civilă). Poșta militară bulgară poate oferi piese interesante, provenind de la unități rare, cum ar fi aviația (mai ales stațiile de baloane captive din Dobrogea), marina (două vedete torpiloare și un submarin, vezi Fig. 11), sau altele.

A. 4) Poșta militară otomană în România (1916-1918).

Pe frontul din România turcii au trimis Corpul VI Armată (Diviziile 15, 25 și 26 Infanterie) care a

Fig 11: carte poștală cu două ștampile violete (liniară a comandantului și rotundă a navei) ale vedetei torpiloare STROGI, obliterate în localitatea bazei navale Tulcea cu ștampilă bilingvă TOLUCEA la 5 august 1918. Cenzurată la secția de cenzură a Armatei 3 Bulgare, probabil în Babadag (ștampilă roșie).

Fig. 11: Post-card with two violet cancellations (straight of the commander and round of the ship) of STROGI torpedo boat, cancelled in the locality of the naval base of Tulcea by bilingual postmark TOLUCEA on August 5th, 1918. Censored by the censorship section of the 3rd Bulgarian Army, probably in Babadag (red cancellation).

acționat în Dobrogea (în subordinea Armatei 3 Bulgare), staționând apoi până spre sfârșitul războiului pe râul Siret, până la Brăila (în subordinea Armatei 9 Germane). Otomanii au avut două tipuri de entități poștale militare:

a) Structuri poștal-militare fixe, localizate în București:

- Oficiul Poștal Militar 1, ce folosea o ștampilă-sigiliu cu textul **Menzil Sahara Postasi 1/1335** și avea aparent rolul de oficiu militar de tranzit și cartare (Fig. 14);

- Oficiul Poștal Militar 65, ce folosea o ștampilă bilingvă cu textul **Bükreş Osmanlı Sahara Postasi 65/Türkische Feldpost Bukarest 65**, servind ca oficiu poștal de etapă în București;

- Oficiu pentru pachete (cu o ștampilă cu text integral arab);

- Oficiu militar de cenzură a corespondenței⁴.

b) Structuri poștal-militare aron-

date Marilor Unități de pe front, care au folosit ștampile cu text integral în limba arabă sau ștampile-sigiliu negative cu text arab. Pe o parte din corespondențele militare sunt aplicate și ștampile administrative (cașete) ale unităților, care pot fi cu text integral arab, cu text bilingv sau integral german. Ștampilele de poștă militară ale diviziilor sunt rar aplicate pe corespondențe, de cele mai multe ori acestea sunt obliterate doar cu cașete sau/și la nivelul oficiului poștal militar 1 (în tranzit). O parte din corespondențe sunt personalizate, folosind cărți poștale ilustrate românești, ceea ce ușurează identificarea.

Poste militare aparținând forțelor aliate pe teritoriul României (1916 - 1918 - 1920).

A) În prima fază a Războiului Mondial 1916-1918, ▶▶▶

singurele forțe militare aliate consistente și organizate au fost cele rusești (din rândul cărora au fost recrutate în 1917 primele unități naționale poloneze). În număr mai redus, s-au aflat în România militari francezi, britanici și din alte state ale Alianților.

B) În a doua fază a războiului 1918-1920 (să o numim „faza războaielor locale, naționale”) militari străini au ajuns pe teritoriul României Mari în mai multe circumstanțe:

- sârbii ce au ocupat Banatul, ca pretendenți la teritoriul revendicate de ambele țări (Serbia și România);

- francezii, care aveau atât misiunea de a alunga forțele germane ale lui Mackensen, îndreptându-se apoi spre bolșevicii din Ucraina (Armata Dunării), cât și aceea de a servi drept trupe tampon între români și unguri, români și sârbi în Banat și Arad (Armata de Ungaria);

- o coaliție de trupe aliate (franceze, britanice, poloneze, românești) ce luptau cu bolșevicii peste Nistru în zona Odesei; în anumite situații strategice, ele s-au aflat și în Basarabia sau chiar în România Veche.

- trupe aliate (engleze, apoi italienesti și franceze) care au servit drept forțe tampon în zona de sud a Dobrogei (Cadrilater) până la clarificarea apartenenței acestei zone la România.

A. 5) Poșta militară rusă în România (1916-1917).

Considerând din perspectiva generală a *teritoriilor istorice românești*, unitățile rusești au fost astfel repartizate:

- în Bucovina (ducat austriac la acel moment) ele s-au aflat de două ori consecutiv în poziția de forțe militare de ocupație (august 1914 - februarie 1915 și iunie 1916 - iulie 1917), ocupând zone diferite ca întindere⁵;

- în România Veche ele s-au aflat în poziția de aliat, subordonate Armatei 9 Ruse, începând cu septembrie 1916 până după declanșarea Revoluțiilor din 1917⁶. Dacă în toamna anului 1916 au

Fig 12: cașete militare bulgare fără localizare:

- a) Bateria 7 din Reg. 5 Artilerie (Divizia 4 Infanterie, Dec.1916);
b) Compania 12 din Reg. 5 Marș, Oct.1917;
c) Regimentul 4 Etape, Secția 2 (Medgidia, Mai 1917);
d) Comandantul Bateriei 4 din Reg. 3 Obuziere (Divizia 4 Infanterie, zona Isaccea, Mar.1917);
e) Ștambul Armatei 3 (Babadag, Iul.1918, alături de ștampilă secției de cenzură a Armatei 3 Bulgare).

Fig. 12: Bulgarian military cancellations without localization:

- a) 7th Battery of 5th Artillery Regiment (4th Infantry Division, Dec.1916);
b) 12th Company of 5th March Regiment, Oct.1917;
c) 2nd Section of 4th Staging Regiment (Medgidia, May 1917);
d) 4th Battery Commander of 3rd Howitzer Regiment (4th Infantry Division, Isaccea area, Mar. 1917);
e) 3rd Army HQ (Babadag, July 1918, next to the cancellation of the censorship section of the 3rd Bulgarian Army).

activat mai ales în Dobrogea și Muntenia, din ianuarie 1917 s-au concentrat (odată cu întreaga Armată Română) în Moldova neocupată și în Delta Dunării.

Multitudinea unităților și a oficiilor poștale militare nu ne permite nici măcar o timidă înșirare a lor (acest lucru a fost făcut cu destul succes în bibliografia enunțată în subsol); se poate preciza doar că cvasitotalitatea corespondențelor poartă atât ștampilă poștală de campanie (din care există mai multe tipuri, cu texte în litere chirilice, iar identificarea unității militare arondate se face atât cu numere, cât și cu litere ale alfabe-

tului), cât și cașetul/ștampilă administrativă a unității (aceasta însă în general cu texte neutre, gen *Armata de Operații*, fără nici o indicare în clar a numelui unității). Iar multe dintre ele sunt scrise pe cărți poștale ilustrate românești, reprezentând localitățile din România de unde scrie expeditorul, astfel încât pot fi localizate și personalizate mușumitor (Fig. 15).

A. 6) Militari polonezi pe teritoriul României (1917)

a) Soarta polonezilor, divizați între cele două mari imperii, Austriac și Rusec, nu a fost de invadat în timpul războiului ▶▶▶

⁵ Detalii vezi la: Alexander Epstein - *Russian Posts in Northern Bucovina, The Post-Rider (Canada) nr. 41/Nov. 1997, retipărit și în Romanian Postal History Studies (SUA) - mai jos RPHB - nr. 23/1997*; Grecu Dan-Simion - *Bucovina în timpul ocupațiilor rusești 1914-1917*, Buletin ABB nr. 1(35)/Feb. 2001.

⁶ Despre acestea vezi articolele lui Alexander Epstein - *Russian Postal Mail from Romania 1916-1918, The Post-Rider nr. 34/Iunie 1994; nr. 36/Iunie 1995; nr.38/Iunie 1996 (retipărite și în RPHB nr. 14/1994, 17/1995 și 19/1996).*

⁴ Detalii despre acestea: Grecu Dan-Simion - *Oficiile poștale militare otomane din București 1917-1918, Filatelia nr. 7-8/2007.*

Fig. 13: cașete militare bulgare personalizate (cu localizare în România ocupată):

- a) *Împuternicitul militar bulgar pe lângă administrația militară germană M.V.i.R, alături de ștampila bilingvă bulgară din București, Feb.1917;*
 b) *Comandatura de etape Constanța, sep.1918;*
 c) *Exploatația Gării Comana România (!, localitate pe calea ferată Medgidia-Negru Vodă), Dec.1917.*

Fig. 13: Bulgarian personalized military cancellations (located in the occupied Romania):

- a) *The Bulgarian Military Authorized Person near the German Military Administration M.V.i.R, next to the Bulgarian bilingual cancellation from Bucharest, Feb.1917;*
 b) *Staging Command, Sept.1918;*
 c) *Railway Comana Station Romania (locality at the railway Medgidia-Negru-Vodă, Dec.1917).*

când, pe lângă cuceririle reciproce ale celor două puteri amintite (ce se făceau pe seama teritoriilor poloneze din Galiția și Rusia), au fost ocupați în bună parte și de germani. Faptul că au luptat pentru autonomie și au reușit să alcătuiască unități militare naționale nu este de mirare, interesant este faptul că au făcut-o, în condiții istorice și profitând de situații difere, de ambele părți ale baricadei:

- în cadrul armatei austro-ungare a fost înființată încă din 1914, sub coordonarea lui Pilsudski, o Legiune Poloneză formată din două Brigăzi, care a luptat contra rușilor în ideea unei Polonii independente postbelice. Principala sa activitate a fost în Galiția, dar ocazional a luptat și în Bucovina (zona Cernăuți, etc.). A produs numeroase efecte poștale circulante (cărți poștale ilustrate, ștampile ale unităților în limba poloneză, viniete), căutate de colecționari, dar nu vom intra în detalii întrucât nu au ajuns niciodată pe teritoriul României Vechi.

- în 1917, Revoluția din februarie afirmă dreptul națiunilor la au-

todeterminare, ceea ce va permite militarilor de origine poloneză din Armata Rusă să formeze pe toate fronturile Uniunii (Soiuz-uri) ale militarilor polonezi. Așa s-a întâmplat și pe frontul din Moldova, unde Uniunea Militarilor Polonezi s-a înființat în garnizoana Armatei a 9-a Ruse din Piatra Neamț (de unde a emis și un apel care cerea o „Polonie Independentă, Unită și Democratică cu ieșire la mare”). Tot atunci încep recrutările printre cei 700.000 militari polonezi ai fostei armate țariste, cu scopul de a concentra trei corpuri de armată poloneze (cu același obiectiv al refacerii postbelice a unui stat național). Polonezii din unitățile rusești din Moldova au recrutat pentru Corpul 3 Armată (cu comandamentul în Vințița). Fostul comandant al Corpului 29 Armată Rusesc din Moldova a

fost numit șef-inspector al Forțelor armate Poloneze din Ucraina și raporta direct comandantului Armatei a 9-a rusești. Ideea este aceea că polonezii din unitățile rusești aparținând Frontului Românesc (estimați la 160.000) au avut o contribuție importantă la organizarea acestor unități naționale, contribuție încă necunoscută datorită secretizării până de curând a arhivelor corespunzătoare. În final, Corpul 3 Armată Polonez va fi atacat și distrus în aprilie 1918 la Nemirov de populația bolșevizată, iar resturile se vor preda austro-ungarilor (aceștia începuseră ocuparea Ucrainei din martie 1918), care îi vor dezarma la Odesa.

Dacă eventuale piese provenind de la Corpul 3 Polonez nu au legătură directă cu România, în schimb corespondențele în legătură cu Uniunea Militarilor Polonezi din Armata a 9-a (din Moldova așa-zis) au devenit accesibile printr-o șansă; chiar dacă nu sunt spectaculoase, ele reprezintă documente de mare importanță istorică, vezi un exemplu în Fig. 16.

b) în a doua parte a războiului, Divizia 4 Poloneză a participat, alături de aliați francezi și greci, la campania din Ucraina (Odesa) contra bolșevicilor. Întregul front va fi nevoit să se retragă în aprilie 1919 peste Nistru, în Basarabia. După evacuarea Odesei, Divizia 4 va fi desfășurată de la mijlocul lunii aprilie pe o linie de apărare de-a lungul Nistrului, în sectorul dintre Tâlmaci și Olănești. Ulterior, divizia s-a alăturat Armatei Poloneze din Galiția în lupta sa contra Ucrainenilor. Corespondența de acest gen din Basarabia nu sunt însă cunoscute.

(continuare în numărul următor)

Dan Simion GRECU, născut la 2 mai 1962 în Hunedoara, licențiat al Facultății de Medicină Timișoara (1987) și al Facultății de Istorie Sibiu (2007), medic primar psihiatru. Preocupări filatelice: istoria poștală a teritoriilor românești pe perioada conflictelor militare (1913, 1914-1918, 1939-1945) și a anilor postbelici, cu referire mai ales la poșta militară, cenzură, corespondența prizonierilor, internaționali, refugiaților, deportaților, etc. Contact: damiro@yahoo.com

Foreign military posts in Romania (XX Cen.) - Second Part

Dan-Simion GRECU

A. 3) Bulgarian military post in Romania (1916 - 1918)

The Bulgarian military action was limited to Dobroudja (the 3rd Bulgarian Army, with the divisions no. 1, 4, 6, 12 Infantry and no. 1 Cavalry), but commandments and standing groups were also established in the rest of the occupied Romania (especially in Bucharest).

There are not known day cancellations of the Bulgarian field post offices from Romania on the correspondence effectively circulated, so that, similarly to the civil mail, military mail is sorted, almost entirely, by the Bulgarian occupation civilian post offices (which used round Bulgarian-French bilingual cancellations, with the name of the

locality). Many times it appears only the cancellation of the unit, without any cancellation of post office. The 3rd Bulgarian Army had a section for censorship with its own postmark, used for the cancellation of a part of the military post, apparently only those sent from the Northern Dobroudja (Babadag-Tulcea).

The military units cancels the mail using administrative cancellations, which allow the identification (extremely rare there are personalized by Romanian names, See Fig. 12-13). Although these are seen on a few number of items, otherwise the military unit could be indicated only by the sender address, or there is no such a mention (in this case the affiliation to the military post is recognized only because of the lack of stamps, which are nor-

mally used for the civil correspondence).

The Bulgarian field post could offer interesting items, coming from rare units such as aviation (especially the stations for captive balloons from Dobroudja), navy (two torpedo gun boats and one submarine, See Fig. 11), and others.

A. 4) Ottoman military post in Romania (1916-1918)

Turks have sent to the Romanian front the 6th Corps (Divisions 15, 25 and 26 Infantry) which was operational in Dobroudja (subordinate to the 3rd Bulgarian Army), then, from January 1917, staying until the end of the war at the Siret River, north of Braila (subordinate to the 9th German Army). The ottomans had two types of military postal entities:

- a. Stable military postal structures, localized in Bucharest ;
- Military Post Office no. 1, using a cancellation-seal with the text **Menzil Sahra Postasi 1/1335** having apparently the role of a military transit and sorting office (Fig.14);
 - Military Post Office no. 65, using a bilingual cancellation with the text **Bükreş Osmanli Sahra Postasi 65/Turkische Feldpost Bukarest 65**, working as a staging post office in Bucharest;
 - Post Office for parcels (with a postmark having a text wholly in Arabian language)

b. Military postal structures affiliated to the Great Units of the front, using cancellations with text wholly in Arabian language or negative cancellation-seals with Arabian text.

Part of the military correspondence has administrative cancellations of the units, the text being wholly in Arabian language, bilingual or wholly in German language.

The cancellations of the divisional field post offices are rarely put on the correspondence, most of the time the mail is

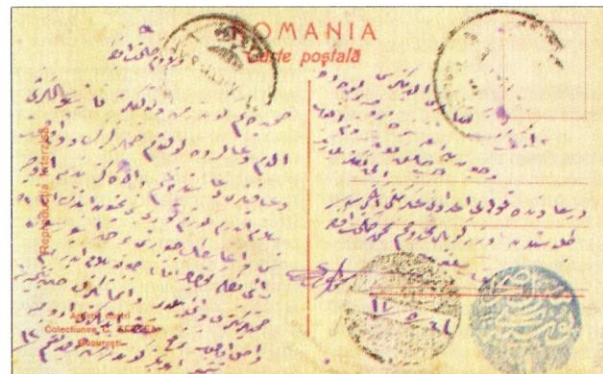

Fig. 14: carte poștală românească, expediată de pe frontul Siretului (zona Brăila) de către un militar otoman în anul 1917. Corespondența este inițial ștampilată cu sigiliul militar al Comandamentului Artileriei Otomane (în partea inferioară, de culoare neagră, cu textul: Osmanli Topcu Taburu Komandanli, având completată în partea mediană, cu mâna, data de 16 mai 1917), apoi tranzitează Oficiul Poștal Militar 1, care aplică ștampila-sigiliu în culoare albastru.

Fig. 14: Romanian post-card, sent from Brăila area by an Ottoman military man in 1917. Initially the post card is cancelled by the military seal of the Ottoman Artillery Commandment (at the bottom, in black color, having the text: Osmanli Topcu Taburu Komandanli, and at the middle, in hand writing, the date of May 16th, 1917), and afterwards in transit at the Military Post Office no. 1, which put the cancellation-seal of blue color.

canceled by military cancellation or/and at the military post office no. 1 (in transit). Part of the correspondence is personalized, using Romanian picture post-cards, thus the identification being easier.

Military posts of the allied forces on the Romania's territory (1916-1918/1920)

A) At the first stage of the World War 1916-1918, the unique military allied forces, substantial and organized, were the Russian ones (among which were recruited in 1917 the first Polish national units). There were also in Romania, but in a lower number, military men from France, Great Britain and other allied countries.

B) At the second stage of the war 1918-1920 (let's call it local, national war stage) the foreign military men arrived on the territory of the Great Romania, in many circumstances:

- Serbians which occupied the Banat, as pretenders to the territories claimed by both countries (Serbia and Romania)

- Frenchmen, with the mission to drive away the German troops of Mackensen, and to go to the Bolsheviks from Ukraine (the Army of the Danube) and also to serve as buffer troops between Romanians and Hungarian people, Romanians and Serbian people in Banat and Arad (the Army of Hungary)

- A coalition of allied troops (French, British, Polish, Romanian) fighting with Bolsheviks over Nistru River in Odessa zone; in some strategic situations, they were also in Basarabia or even in Old Romania

- Allied troops (English, afterwards Italian and French) which served as buffer troops in the southern part of Dobroudja (Cadrilater), until the situation regarding the affiliation of this area to Romania was clarified.

A. 5) Russian military post in Romania (1916-1917)

Considering from the general perspective of the „historical Ro-

Fig. 15: un exemplu tipic de poștă militară rusă din Moldova neocupată, CPI reprezentând Oficiul Poștal din Moinești, ștampilată cu un caset violet gen „Armata de Operații”, obliterată la 19 februarie 1917 (calendar iulian!) de către Oficiul Poștal Militar nr. 26 (aparținând Corpului 24 Armată).

Fig. 15: A typical example of Russian military post from the unoccupied Moldavia, pictured post-card representing the Post Office of Moinești, cancelled by a violet postmark type „Army of Operations”, cancelled on February 19th, 1917 (Julian Calendar!) by the Military Post Office no. 26 (belonging to the 24th Army Corps).

manian territories”, the Russian divisions were distributed as follows:

- in Bukovina (Austrian duchy at that time) they were two times consecutively in a position of military forces occupation (August 1914 - February 1915 and June 1916 - July 1917) occupying different areas⁵;

- in Old Romania they were as allied forces, subordinated to the 9th Russian Army, beginning with September 1916 until the starting of the Revolutions from 1917⁶. If in the autumn of 1916 they had activated especially in Dobroudja and Walachia, from 1917 they have been concentrated (in the same time with the Romanian Army) in the unoccupied Moldavia and Danube Delta.

The multitude of the units and of the military post offices put us in a position to not make any attempt to enumerate them (this is successfully done by the bibliography mentioned in the footnote); we can only underline that the majority mails bear both the postal campaign cancellation (of

which there are many types, with Cyrillic texts, and the identification of the afferent military unit is made by numbers and also by alphabet letters) and the administrative cancellation of the unit (this one has, generally, neutral texts, e.g.: „Army of Operations”, without clear mention of the unit's name). Many of them are written on Romanian pictured post-cards representing localities of Romania from which the sender wrote, so that the localization and the identification could be satisfactory done. (Fig. 15)

A. 6) Polish military men on the territory of Romania (1917)

a) The fate of the Poles, divided between the two great empires, Austrian and Russian, was not one to envy during the war, besides the mutual conquests of the two mentioned Powers (done upon the territories from Galitzia and Russia), they have been mostly occupied, on the other hand, by the Germans. It makes sense ▶▶▶

that they fought for autonomy and they did it under historical circumstances, taking advantage of different situations, from the two sides of the barricade.

- as part of the Austro-Hungarian Army, a Polish Legion of two brigades was created since 1914, under the co-ordination of Pilsudski, which fought against the Russians, thinking at a free post-war Poland. Its main activity was in Galitzia, and occasionally in Bukovina (Cernăuți area, etc). It made a lot of circulated postal items (pictured post-cards, cancellations of the units in Polish language, stamp labels) in great demand of the collectors, but we will not detail this, because they never arrived on the territory of Old Romania.

- in 1917, the Revolution of February stated the rights of the nations to auto-determination, fact which will give the possibility to military men of Polish origin from the Russian Army to create on all the fronts Unions (Soyuz) of the Polish military men. It happened alike to the Moldavian front, were the Union of the Polish Military men was created in the garrison of the 9th Russian Army of Piatra Neamt (from this place it was launched an appeal for the foundation of an Independent, United and Democratic Poland with exit to the sea). In that period of time also begin the recruitments among the 700,000 Polish soldiers of the former tsarist Army in order to concentrate three corps of Polish army (with the same aim of the post-war reconstruction of the national state).

The Poles of the Russian units from Moldavia recruited people for the 3rd Army Corps (with the commandment at Vinnitza). The former commander of the 29th Russian Army Corps from Moldavia was appointed chief-supervisor of the Polish Army Forces from Ukraine and he has to report directly to the commander of the 9th Russian Army. The point is that the Poles from the Russian units belonging to the Romanian front (about 160,000) brought an important

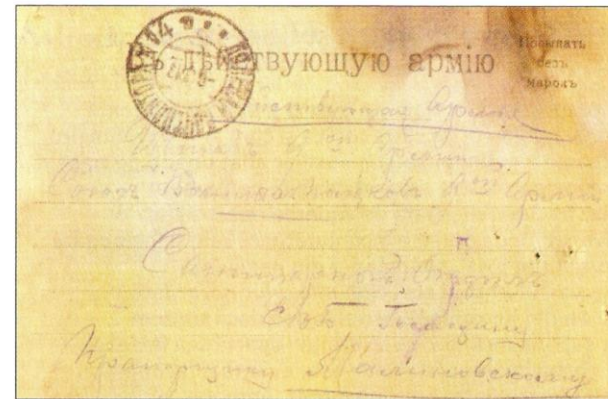

Fig. 16: carte poștală militară rusească oficială gratuită (pentru Armata de Operații), scrisă în limba poloneză, expediată de la Corpul 2 Armată din Moldova (confirmat de aplicarea ștampilei Oficiului poștal militar nr. 4 cu data de 6 iulie 1917), adresată Armatei de Operații, Uniunea Polonezilor Militari din Armata 9-a, Secția Sanitară. Așadar, o circulație exclusiv în Moldova.

Fig. 16: Official and free of charge Russian military post-card (for the Army of Operations), written in Polish language, sent from the 2nd Army Corps of Moldavia (event confirmed by the cancellation of the military Post-Office no. 4 on 6th of July, 1917), to the addressee: Army of Operations, the Union of the Polish Military men from the 9th Army, Sanitary Section. So that an exclusive circulation on Moldavian territory.

contribution to the organization of these national units, contribution unknown because of the secret regime of the respective archives, recently accessible. Finally, the 3rd Polish Army Corps will be attacked and destroyed in April 1918 at Nemirow, by the population under Bolshevik regime, and the rest will surrender to the Austro-Hungarian Army (which began the Ukraine occupation in March 1918) and will be disarmed at Odessa.

If the possible post-cards coming from the 3rd Polish Corps don't have direct connection to Romania, in exchange, the correspondence referring to the Union of the Polish Military men of the 9th Army (so that from Moldavia) became accessible by chance;

even if there are not spectacular, they represent documents of high historical importance, see the example in Fig. 16.

b) in the second part of the war, the 4th Polish Division took part, next to French and Greek allies, at the campaign from Ukraine (Odessa) against the Bolsheviks. The entire front will be obliged to retire in April 1919 over the Nistru in Basarabia. After the evacuation of Odessa, the 4th Division will be displayed, from the middle of April, on a defensive front line on Nistru length, in the section between Talmaci and Olănești. Later on, the division joined the Polish Army from Galitzia for the fights against Ukraine. This type of mails from Basarabia are not known.

Dan Simion GRECU is native of Hunedoara, Romania, and received his education in medicine and history. Working in philately: postal history of Romanian territory.
Contact: damiro@yahoo.com

Poște militare străine în România (sec. XX) - partea a III -a

Dan-Simion GRECU

A.7) Militari Francezi
în România
(1916-1918, 1918-1920)

A) În prima fază a războiului, prezența franceză s-a materializat în ajutorul militar și logistic oferit de Misiunea Militară Franceză în România, condusă de gen. Berthelot. Acesta, însoțit de un nucleu de ofițeri francezi, sosește, după un lung drum prin Suedia și Rusia, în stația Periş la 3/16 octombrie 1916, fiind întâmpinat de I.I.C. Brătianu. Ulterior, Misiunea Militară Franceză va ajunge la un număr de 598 oameni, fiindu-i atașate și alte organisme: o Misiune Aeronautică cu 325 militari, o Misiune Navală cu 42 militari, o Misiune Medicală cu 260 de persoane, ceea ce aduce totalul prezenței franceze în România la 1226 persoane⁷. Având o contribuție esențială la reorganizarea, instruirea și dotarea Armatei române în anul 1917, Misiunile militare franceze vor fi nevoite să părăsească România în martie 1918, urmare a noilor realități militare de pe frontul românesc.

Correspondența era expediată de către membrii Misiunilor pe două căi principale:

- prin Poșta civilă română, așa cum este cazul cvasi-totalității corespondențelor expediate din septembrie 1916 și până prin martie 1917, mai rar ulterior.

Ele au toate caracteristicile corespondențelor externe, tranzitând Rusia și Scandinavia, vezi Fig. 17. Uneori, corespondențele expediate prin poșta civilă poartă ștampilele administrative ale Misiunilor (Fig. 18);

- prin curierul militar francez, aparținând Biroului 2 al Statului Major al Armatei Franceze, ce făcea legătura bisăptămânal (utilizând aceeași rută dificilă a nordului înghețat, prin Murmansk) între Paris și misiunile franceze din România și Rusia⁸. În acest caz, corespondențele poartă obligato-

riu ștampile administrative ale Misiunilor (din care sunt cunoscute mai multe tipuri), ce aveau rolul de a confirma statutul de corespondență militară, dar și de a atesta cenzura la nivelul Misiunilor. Vezi exemple în Fig. 19-20.

B) Francezii vor reveni în teritoriile românești la sfârșitul anului 1918, de data aceasta organizați în două mari Armate⁹:

- Armata Franceză de Orient (redenumită apoi Armata de Un-

garia) care, subordonând Diviziile 11 și 17 Infanterie Colonială și o brigadă de cavalerie, va ocupa cu trupe-tampon Banatul și orașul Arad, organizând zone neutre (cu excluderea oricăror alte trupe decât cele franceze), pentru a preveni orice incidente între unguri și români sau sârbi, ori între români și sârbi, într-o zonă (Banatul) în egală măsură revendicată de ambele țări¹⁰.

- Armata de Dunăre ▶▶▶

Fig. 17: Carte poștală ilustrată (vedere din Iași) expediată din aceeași localitate la 23 ianuarie 1917 de către locotenentul René Berthelot (instructor de grenadiers în cadrul Misiunii Militare, fără legătură de rudenie cu generalul). Cenzurat la Iași în 28 ianuarie, cartare IAȘI la 29 ianuarie, tranzit PETROGRAD în 30 ianuarie/12 februarie 1917 (cu cenzura rusă confirmată de ștampilele numerale).

Fig. 17: Picture postcard (view from Iași) sent from the same town on the 23rd of January by the lieutenant René Berthelot (instructor for grenadiers at the Military Mission, without any relation with the general's name). Censorship at Iași on 28th of January, departure IAȘI January 29th, transit PETROGRAD January 30th/February 12th, 1917 (with the Russian censorship confirmed by the numeral postmarks).

⁷ O monografie cuprinzătoare (1120 pagini) la Jean-Noel Grandhomme - Le Général Berthelot et l'action de la France en Roumanie et en Russie Méridionale (1916-1918), Bois de Vincennes, 1999.

⁸ Vezi: Michael Bourlet - 1918. Un ofițer al Biroului 2 în misiune în România, Revista de Istorie Militară nr.3-4(95-96) / 2006, pag.48-53.

⁹ O sinteză a poștei militare franceze în România: Valeriu Neaga - Poșta militară franceză pe teritoriul României în timpul Primului Război Mondial, Curierul Filatelic nr. 96, pag. 14-17 și nr. 97 / 1998, p.19-21. Vezi și articolul dlui Cristian Scăiceanu cu titlu similar din Colecționarul, nr.4/1997, p.6-7.

(comandată de gen. Berthelot) care, venind din Bulgaria, trece Dunărea în noiembrie 1918 cu grosul diviziilor 16 Infanterie Colonială și 30 Infanterie și elemente din diviziile 76 și 156 Infanterie, alungă sau dezarmează ultimele trupe germane ale lui Mackensen și își stabilește garnizoane în România (mai ales București și Basarabia) și Dobrogea (Constanța și Cadrilater), supervizând evacuarea zonei de către bulgari). De aici participă, între lunile decembrie 1918 - aprilie 1919, la intervenția Aliaților contra bolșevicilor peste Nistru (de la Odesa până la Kerson și Sevastopol) cu diviziile 30 și 156 Infanterie. În mai 1919 se retrage, adoptând poziții defensive în Basarabia, de-a lungul Nistrului (alături de trupe elene și poloneze), între aripa dreaptă a Corpului 5 Armată Român și Marea Neagră. În iunie 1919, trupele franceze și elene sunt înlocuite pe Nistru de trupe românești, cele două divizii franceze regrupându-se în iulie 1917 prin România spre Bulgaria, unde vor fi demobilizate.

Oficiile poștale militare franceze au folosit ștampile rotunde cu textul TRESOR ET POSTES (și ENTREPOT pentru oficiile centralizatoare), vezi Fig. 21; în principiu, ele aveau două funcții diferite:

- de oficii poștale de etapă, staționare, fixe, în localități. Majoritatea ștampilelor acestora sunt (pentru locul și perioada la care ne raportăm) fără număr, datorită faptului că sunt nou-înființate. Noile ștampile cu număr au început să fie distribuite la Armata Dunării doar din toamna anului 1919 (așa cum sunt cele ale Sectorului Poștal 526A sau 526B);
- de oficii poștale arondate marilor unități (divizii); acestea au, în general, ștampile cu număr, pe care le folosesc din anii trecuți în continuare.

Poșta militară franceză folosea sistemul de recomandare, având etichete speciale în acest

Fig. 18: Carte poștală ilustrată (vedere din Botoșani) expediată la 17 august 1917 din aceeași localitate, prin Poșta civilă română, de către un militar al Misiunii Aeronautice. Cartare BOTOȘANI în aceeași zi, tranzit IAȘI la 20 august (cu cenzura atestată de două ștampile de culoare roșie), pe avers ștampilă de tranzit ODESA la 28 august/10 septembrie 1917 (dar fără cenzura rusă, ceea ce este neobișnuit). Corespondența poartă și cașetul cu textul Misiunea Franceză Aeronautică * România (cașet din care există și varianta cu stemă în centru).

Fig. 18: Picture postcard (view from Botoșani) sent on August 17th, 1917, from the same city, by the civil Romanian Post, by a soldier of the Aeronautics Mission. Departure BOTOȘANI office within the same day, transit IAȘI on August 20th, (the censorship is certified by two red postmarks), on obverse transit cancellation ODESA on August 28th/September 10th, 1917 (but without the Russian censorship, which is unusual). The item bears also the postmark with the text French Aeronautics Mission * Romania (this postmark has also a variety with the coat of arms in the center).

sens, cu numărul Sectorului Poștal militar.

Există câteva caracteristici specifice corespondenței militare franceze din această perioadă:

- marea majoritate sunt scrise pe cărți poștale ilustrate din localitățile în care se afla expeditorul, astfel că sunt ușor localizabile;
- aproximativ 80% dintre corespondențe sunt expediate spre Franța fără ștampile de poșta militară (fiind scrise pe întreaga suprafață a verso-ului cărții poștale), de multe ori și fără adresa destinatarului (ceea ce face dificilă sau imposibilă identificarea unității militare).

¹⁰ Detalii vezi la Grecu Dan-Simion - Armata Franceză în Banat și Arad (1918-1919): aspecte istorice, militare, politice și poștale, Buletinul ABB nr. 3 / 2007.

lor din Franța. Astfel de cazuri sunt rare, un exemplu este în Fig. 22.

A.8) Poșta militară sârbă în Banat (1918-1919)

În iarna 1915/1916 sârbii și-au salvat o bună parte a trupelor în fața invaziei austro-ungare, alăturându-le aliaților în Orient, sub forma a trei armate independente. Plecând din bazele Armatei Aliate de Orient (comandată de gen. Franchet d'Esperay), ei vor avansa din Grecia prin Bulgaria spre țara lor natală, la sfârșitul anului 1918. Încă din primele zile ale lunii noiembrie 1918, unități sârbești din cadrul Armatei I (Diviziile Morava, Drina și Dunăre) intră în Banat alături de Divizia de Cavalerie (vezi Fig. 23), avansând fără dificultate, astfel că la 13 noiembrie era aproape terminată ocupația până la Mureș (la nord) și la

vechea graniță cu România (în est).

Ulterior (în ianuarie 1919) ei se vor retrage din estul Banatului (comitatul Caraș-Severin și o parte a Timișului), locul lor fiind luat de francezii care vor stabili aici o zonă-tampon între români și sârbi. Ocupația sârbă în ceea ce este astăzi Banatul românesc va continua până la 27 iulie 1919 în partea vestică a Banatului (parțial comitatele Torontal și Timiș). Între 28 iulie - 2 august 1919 sârbii eliberează și această zonă în favoarea francezilor, care (continuuând să servească drept trupe-tampon) o predau mai departe românilor.

Poșta militară sârbă va păstra caracteristicile franceze (impuse de faptul că reorganizarea militară sârbească s-a făcut sub comandă franceză), în primul rând împărțirea în sectoare poștale. Oficiile lor poștale militare (de pe

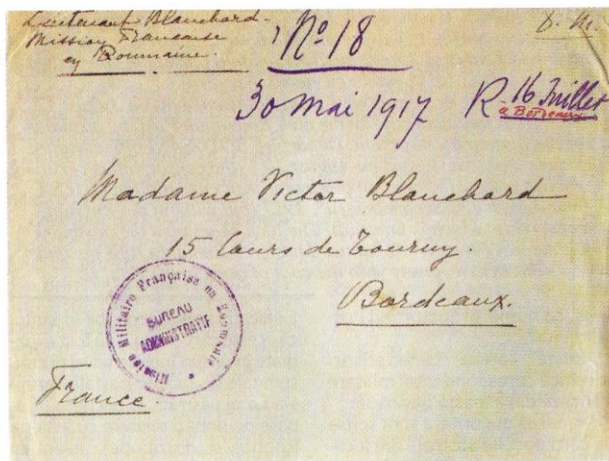

Fig. 19: Un plic expedit prin curier militar la 30 mai 1917 de către locotenentul Blanchard (ce avea funcția de adjunct al șefului de stat-major al Misiunii Militare Franceze). El poartă cea mai cunoscută formă de ștampilă administrativă, cu textul Misiunea Militară Franceză în România * Biroul Administrativ. Sosire la Bordeaux la 16 iulie 1917 (după mai bine de 6 săptămâni).
Fig. 19: An envelope sent by military courier in May 30th, 1917, by the lieutenant Blanchard (who was the deputy chief of the French Military Mission Staff). It bears the most recorded administrative postmark with the text French Military Mission in Romania * Administrative Office. Arrival in Bordeaux on July 16th, 1917 (6 weeks later).

lângă divizii sau comandamente de etapă) vor avea text în litere chirilice (VOINA POȘTA BR...) și vor folosi ștampile de cenzură militară cu aceleași caractere.

A.9) Militari și formațiuni militare britanice în România (1916-1917, 1919)¹¹

A) În prima fază a războiului (1916-1917), britanicii au fost prezenți pe fronturile din România organizati în trei structuri militare:

- **The Scottish Women's Hospital (Spitalul Femeilor Scoțiene**, cu un personal de cca. 80, majoritatea femei), arondat Diviziei 1 Voluntari Sârbi (ce era integrată Armatei Ruse), care activează în septembrie - octombrie 1916 în Dobrogea (Medgidia), Galați și Reni; ulterior se retrage (împreună cu Divizia Sârbă) prin Arhanghelsk în Marea Britanie. Corespondențele de la această unitate se găsesc deocamdată doar expediate din Balcani (prin poșta civilă).

- **The British Armoured Car Corps (Corpul Britanic de Blindate**, oficial numit **Royal Navy Armoured Car Division - RNACD**, dar și **Russian Armoured Car Division**), care sosește în Rusia de Nord în ianuarie 1916. În iunie 1916 este redirecționat spre Caucaz, dar retragerea rușilor din Dobrogea schimbă planurile: unitatea blindată va participa la luptele din Dobrogea începând cu 27 noiembrie 1916 (atașată Corpului IV Armată Siberian). Se retrage treptat, ajungând la Tulcea în 17 decembrie și la Tiraspol (în Rusia) la 11 ianuarie 1917. O parte a blindatelor rămâne însă în Galați, până în aprilie 1917. În iunie 1917 întreaga unitate este dislocată în Galiția, fiind ▶▶▶

¹¹ Primele informații despre subiectul **Robert Bell - The British in Romania**, RPHB nr. 2/Mai 1991 (informații reluate și de **Călin Marinescu - Corespondența britanicilor aflați pe fronturile din România 1916-1918**, MFCN nr. 8(44)/August 1998; Detalii în extenso despre aceste unități în articolul lui **David Cornelius - The British in Romania - Addenda**, RPHB nr. 3/Sep.1991.

apoi repatriată în Marea Britanie între octombrie 1917 - februarie 1918. Corespondența de la această unitate din România este cunoscută, expedită prin poșta civilă, cu tranzit prin Rusia. Nu poartă cașete militare (deși ele există pe corespondența expedită din Rusia), astfel că identificarea expeditorului se face pe baza altor informații.

- **Oarecum legați de RNACD** (din moment ce aparțineau aceleiași comandament, **Royal Navy Air Service - RNAS**), mai mulți aviatori britanici, organizați în două escadrelle **'Romanian Flight'**, au luptat pe frontul românesc de la sfârșitul lunii octombrie 1916 până la sfârșitul lui decembrie 1916, când grupul RNAS este retras pe frontul de vest.

În afara acestor unități organizate existau două misiuni militare britanice: Misiunea Britanică, **British Military Mission in Roumania** (care folosea un cașet rotund pe corespondențe cu acest text) și o Misiune Feroviară Britanică, **British Railway Mission** (aparent localizată în Iași, care a contribuit la reorganizarea căilor ferate române în iarna 1916/1917). Interesele britanice erau reprezentate de către **Legatia Britanică din București** (evacuată la Iași), care servea și drept **oficiu poștal de tranzit** al corespondențelor de la misiunile amintite. Astfel, corespondența de la misiuni era expedită prin intermediul **valizei diplomatice**, în fapt al **sacului diplomatic** care făcea naveta între Ministerul de Externe de la Londra și ambasadele britanice, lucru atestat prin notația manuscrisă de pe corespondențele respective *Per favour of Foreign Office bag*, vezi Fig. 24.

B) În faza a doua a războiului (1919) britanicii au fost prezenți în sudul Dobrogei (Cadrilater), în subordinea Armatei Aliate din Orient. Este vorba de **Divizia 26 Britanică**, transferată inițial la Ruse la începutul lui noiembrie 1918, ca parte a Armatei aliate a Dunării. Între 28 noiembrie - 1 decembrie 1918 o unitate subor-

Fig. 20: Carte poștală ilustrată (vedere din Turtucaia), scrisă însă la Iași în 11 octombrie 1917 de către adjutant Boulet (angajat la serviciul cifrului /secretizarea comunicațiilor pe lângă Misiune, cel care și cenzurează, de altfel, corespondența). Poartă un alt tip de ștampilă administrativă, cu textul Misiunea Militară Franceză * România.

Fig. 20: Picture postcard (view from Turtucaia), but written at Iași on 11th of October 1917, by the adjutant Boulet (employee at the office for codification / the communications codification of the Mission, who is also the censor of the correspondence). It bears another type of administrative postmark with the text French Military Mission * Romania.

donată (Devonshire Regiment) este în București, unde ia parte la parada victoriei. La sfârșitul lui decembrie, divizia (devenită parte a Armatei de Ocupație a Bulgariei) își mută statul major la Varna și detașează unități pentru ocupația Cadrilaterului (la Ruse, Dobrici și Siliștra). Unitățile din Dobrogea sunt retrase până la sfârșitul lui aprilie 1919, când sunt înlocuite de italieni (vezi mai jos). Până la 10 mai 1919, divizia este desființată.

Divizia a folosit poșta militară britanică (probabil însă și cea civilă locală), care avea o caracteristică proprie: existau câte cinci birouri poștale pentru

fiecare divizie (la comandament, la serviciul divizionar transporturi și la fiecare din cele trei brigăzi). Brigăzile dislocate în Dobrogea foloseau ștampile cu textul FIELD POST OFFICE/78 (în Dobrici, respectiv 79 în Siliștra). Alt oficiu de campanie britanic, care a existat pentru scurt timp (cca. două săptămâni) în România, era ARMY POST OFFICE/SX.3 (mutat în martie 1919 la Galați, apoi la Constanța).

De asemenea, cel puțin o navă militară britanică (**H.M.S. Mersey**) a servit pe Dunăre la începutul anului 1919, mai mulți marinari de aici fiind îngropați în cimitire militare din București.

Dan Simion GRECU , născut la 2 mai 1962 în Hunedoara, licențiat al Facultății de Medicină Timișoara (1987) și al Facultății de Istorie Sibiu (2007), medic primar psihiatru. Preocupări filatelice: istoria poștală a teritoriilor românești pe perioada conflictelor militare (1913, 1914-1918, 1939-1945) și a anilor postbelici, cu referire mai ales la poșta militară, cenzură, corespondența prizonierilor, internaților, refugiaților, deportaților, etc.
Contact: damirro@yahoo.com

Foreign military posts in Romania (XX cen.) - Third part

Dan-Simion GRECU

A.7) French military men in Romania (1916-1918, 1918-1920)

A) In the first stage of the war, the French presence was materialized through the military and logistic help offered by the French Military Mission in Romania, led by the gen. Berthelot. The general, accompanied by a group of French officers, arrived, after a long voyage through Sweden and Russia, in Periș Railway Station on 3rd/16th of October 1916, I.I.C. Brătianu greeting him. Later on, the French Military Mission will have 598 people, one Aerial mission comprising a number of 325 troops, one Naval Mission having 42 troops, one Medical Mission with 260 people, so that the number of the French people in Romania grew as high as 1226 persons⁷. Having an essential contribution to the re-organization, instruction and endowment of the Romanian army in 1917, the French Military Missions will be forced to leave Romania in March 1918, due to the new military realities from the Romanian front.

The mail was sent by the members of the Missions by two main means:

- by the civil Romanian Post, as almost the majority of the mail sent from September 1916 until March 1917, later on rarely. They have all the characteristics of the external mail, transiting Russia and Scandinavia - see Fig.17. Sometimes the correspondence sent by the civil mail bears administrative postmarks of the Missions (Fig.18);
- by the military French messenger of the Office no. 2 of the French Army Staff, which made the connection twice a week (using the same difficult route of the frozen North through Murmansk) between Paris and the French Mission from Romania and Russia⁹. In this case the correspondence has

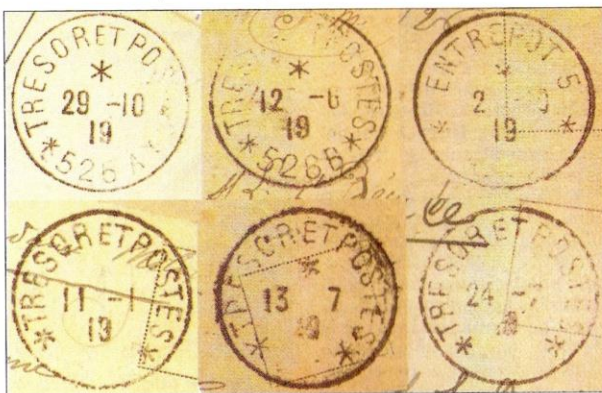

Fig. 21: Exemple de ștampile de poștă militară franceză pe corespondențe din România; rândul de sus: a) TRESOR ET POSTES 526 A (București); b) TRESOR ET POSTES 526 B (Galați); c) ENTREPOT 5 * AAO (Giurgiu); rândul de jos: ștampile fără număr din București (primele două) și Galați (a treia).

Fig. 21: Examples of French military postmarks on the correspondence from Romania: upper line: a) TRESOR ET POSTES 526 A (Bucharest) b) TRESOR ET POSTES 526 B (Galați) c) ENTREPOT 5 * AAO (Giurgiu); lower line - postmarks without numbers, from Bucharest (the first two) and Galați (the third one).

administrative compulsory postmarks of the Missions (there are many types recorded) having the role to confirm the status of the military mail and also to certify the censorship of the Missions level. See e.g. Fig. 19-20.

B) The Frenchmen will return on the Romanian territories at the end of 1918, this time organized in two great Armies⁹:

- French Army of Orient (then renamed into The Army of Hungary) which, subordinating the Divisions no. 11 and no. 17 of Colonial Infantry and a brigade of cavalry, will occupy, using buffer troops, Banat district and the town of Arad, organizing neutral areas (excluding all the other troops, except the French ones), in order to prevent any incidents between Hungarians and Romanians or Serbians, or between Romanians and Serbians, in an area (Banat) equally claimed by both countries¹⁰.

- The Army of Danube (under the command of gen. Berthelot) which, coming from Bulgaria, crossed the Danube in November 1918 with the main numbers of the Divisions no. 16 Colonial Infantry and elements of the Divisions no. 76 and no. 156 Infantry, sends away or disarms the remaining German troops of Mackensen and establishes garrisons in Romania (especially in Bucharest and Bessarabia) and Dobruja (Constanța and Cadrilater, supervising the evacuation of the area by the Bulgarians), whence it participates between December 1918 and April 1919 in the military operations of the Allies against the Bolsheviks over the Nistru River (from Odessa to Kherson and Sevastopol) with the no. 30 and no. 156 Infantry divisions. In May 1919 they fell back, occupying defensive positions in Bessarabia, along the Nistru River (next to Hellenic and Polish troops) between ▶▶▶

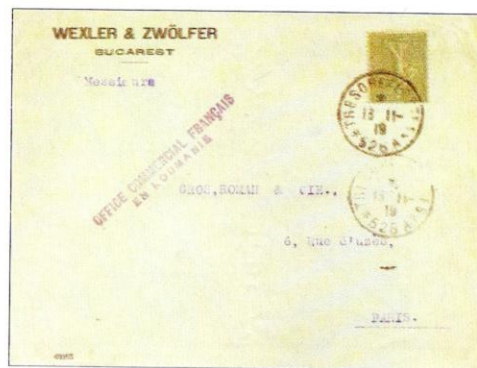

Fig. 22: Plic de afaceri, expedit de către comercianți din București către parteneri din Franța, folosind facilitățile poștei de campanie franceze din România: plicul este corect francat 15 centimes, oblemă la 13 noiembrie 1919 cu ștampila TRESOR ET POSTES 526 A (oficiul centralizator din București al Armatei Dunării); poartă de asemenea ștampila OFICIUL COMERCIAL FRANCEZ ÎN ROMÂNIA, care atestă calitatea comercială a corespondenței (în interes francez) și dreptul consecutiv de a folosi poșta militară.

Fig. 22: Business envelope, sent by traders from Bucharest to partners from France, using the services of the French field post in Romania: the envelope is correctly charged 15 centimes, cancelled on 13th of November 1919 with the postmark TRESOR ET POSTES 526 A (centralizing post office from Bucharest of the Danube Army); it also bears the postmark OFICIUL COMERCIAL FRANCEZ ÎN ROMÂNIA, confirming the commercial purpose of the mail (in the French interest) and the consecutive right to use the military mail.

the right flank of the 5th Division of the Romanian Army and the Black Sea. In June 1919 the French and Hellenic troops are replaced on the Nistru River by Romanian troops, the two French divisions regrouping in July 1917, through Romania to Bulgaria, where they will be demobilized.

The French military post offices used round postmarks with the text TRESOR AND POSTES (and ENTREPOT for the centralizing offices), see Fig. 21; as usually they had two different functions:

- Post offices of *stage*, of station, stable, in localities. The most of these cancellations are (because of the place and of the period) without number, being newly founded. The new postmarks with numbers began to be

distributed to the Army of Danube starting with the autumn of 1919 (as there are those of the Postal Section 526 A or 526 B);

- Post offices assigned to the big units (divisions); these ones have, generally, postmarks with numbers, which are used from the past years to the next ones.

The French military post used the system of registered mail, using special labels for this, with the number of the military Postal Section.

There are some specific characteristics of the French military mail from this period:

- The most part of the correspondence is on picture postcards from the localities where the sender is, so that they are easily back traced;

- About 80% of the mail is sent to France without military postmarks (being written on the entire surface of the postcard reverse) many times without the addressee's address (making impossible the identification of the military unit). The explanation is given probably by the fact that this postcards were sent in closed envelopes (which had the signs of postal sorting, but they were not kept), in parcels (grouped by military units with an enclosed list for distribution), eventually by an alternative system of postal expedition (courier).

- Even more rarely is the mail from this area and period which bears administrative postmarks of the military units (even circulated in envelopes).

Through the French military post there was also passing the civilian mail (business or commercial) belonging to Romanian persons or institutions sent to their partners from France. Such a rare case is the example in Fig. 22.

A.8) Serbian military post in Banat (1918-1919)

In the winter of 1915/1916 the Serbians saved an important part of their troops during the Austro-Hungarian invasion, joining it with the allies in Orient, forming three independent armies. Going from the base of the Allied Army of Orient (under the command of the gen. Franchet d'Espèray) they will advance from Greece through Bulgaria to their own country, at the end of 1918. From the first days of November 1918, the Serbian units of the 1st army (divisions Morava, Drina and Danube divisions) enters in Banat next to the Cavalry Division (see Fig. 23), advancing without difficulty, thus until 13 November the occupation was nearly over up to the Mureș river (in North) and to the old border with Romania (in East).

Further (in January 1919) they will pull back from the east of Banat (Caraș-Severin district and part of Timiș district), ▶▶▶

their place being taken by French troops who will establish here a buffer area between Romanians and Serbians. The Serbian occupation, in what is today the Romanian Banat, will continue until July 27th 1919 in the west part of Banat (partially districts of Torontal and Timiș). Between July 28th and August 2nd 1919 the Serbians also free this area, for the benefit of the French army, who (continuing to serve as buffer troops) rendered aback to the Romanians.

The Serbian military post will keep the French characteristics (required by the Serbian military reorganization made under French command), first of all the division by post sections. Their military post offices (besides divisions or stage commandments) will have the text written in Cyrillic alphabet (VOINA POȘTA BR...) and will use military censorship postmarks bearing the same letters.

A.9) British troops and military units in Romania (1916-1917, 1919)¹¹

A) In the first stage of the war (1916-1917), the British troops on the Romanian battle-fronts were divided into three military structures:

- **The Scottish Women's Hospital** (with a staff of around 80, most of them women) affiliated to the 1st Division of Serbian Volunteers (part of the Russian Army), servicing in September - October 1916 in Dobruja (Medgidia), Galați and Reni; Ulterior it has been retreated (together with the Serbian Division) through Archangelsk in Great Britain. There are records, for the moment, mail of this unit sent only from Balkans (by civil mail).

- **The British Armored Car Corps** (officially named *Royal Navy Armored Car Division* - RNACD, but also *Russian Armored Card Division*) which arrives in North Russia on January 1916. On June 1916 it is redirected to Caucasus, but the retreat of the Russians from Dobruja changes the plans: the armored unit will participate in the

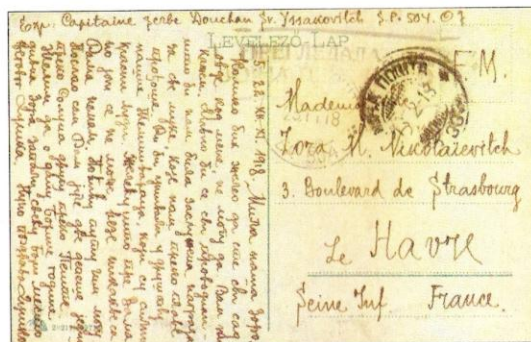

Fig. 23: Carte poștală ilustrată (vedere din Timișoara) scrisă la 22 noiembrie/5 decembrie 1918 de un căpitan sârb arondat sectorului poștal S.P. 504, adresată în Franța. Este cartată și șampilată VOINA POȘTA BR. 504 (oficiul poștal 504 fiind arondat Diviziei de Cavalerie), tranzit printr-un alt oficiu poștal (fost al Armatei a 3-a, acum probabil un oficiu centralizator) atestat de șampilă VOINA POȘTA BR. 333. Cenzura sârbă cu șampilă dreptunghiulară Văzut/de cenzura militară. Divizia de Cavalerie a fost prima unitate sârbească ce a intrat în orașul Timișoara în 4/17 noiembrie 1918.

Fig. 23: Picture postcard (sight from Timișoara) written in November 22nd/December 5th, 1918, by a Serbian captain belonging to the post station SP 504, sent to France. It is sorted and cancelled VOINA POȘTA BR. 504 (the post office belonging to the Cavalry Division), in transit by another post office (which belonged to the 3rd Army, now probably a centralizing office) certified by the postmark VOINA POȘTA BR. 333. The Serbian censorship with the rectangular postmark Văzut/de cenzura militară. The Cavalry Division was the first Serbian unit which entered Timișoara town on 4/17 of November 1918.

struggles from Dobruja, beginning with 27th of November 1916 (attached to the 4th Corp of the Siberian Army). It retires gradually, arriving at Tulcea on 17th of December and at Tiraspol (in Russia) on 11th of January 1917. Part of the armored cars remained in Galați until April 1917. On June 1917 the entire unit is dislocated in Galicia, being afterward repatriated in Great Britain between October 1917 and February 1918. There is recorded mail from this unit sent through civil mail, by transiting Russia. It is without military cancellations (although there are on the mail sent from Russia) so that the identification of the sender is made following other information.

- Somehow related to RNACD

(belonging to the same commandment, *Royal Navy Air Service* - RNAS), many British pilots, organized in two escadrilles *Romanian Flight*, struggled on the Romanian front from the end of October 1916 until the end of December 1916, when the group RNAS is retreated from the Western front.

Except this organized units, two other British military missions activated: *British Military Mission in Roumania* (using a round postmark with this text) and a *British Railway Mission* (located apparently in Iași, which contributed to the reorganization of the Romanian railways in the winter of 1916/1917). The interests of the British were represented by the *British Legacy from Bucharest* (evacuated to Iași) ▶▶▶

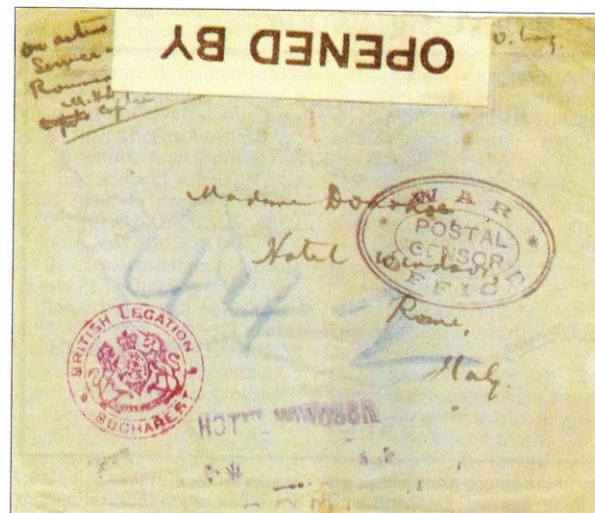

Fig. 24: Plic expediat de un ofițer în 'serviciu activ în România' către soția sa, după cum rezultă din adresa M.H.D. Captain, On active service in Roumania (majoritatea scrisului sub eticheta de cenzură). Tot sub etichetă este notația manuscrisă Per favour of F.O. bag, cerând expedierea corespondenței prin sacul diplomatic al ambasadei. Acest fapt e confirmat de aplicarea șampilii roșii BRITISH LEGATION * BUCHAREST (în refugiu la Iași), ulterior trece prin cenzura britanică (etichetă de cenzură OPENED BY/ CENSOR 1040 și șampilă WAR OFFICE / POSTAL CENSOR), sosind la destinație în Italia (pe verso șampilă mecanică ROMA CENTRO 18 mai 1917 și pe avers șampilă hotelieră HOTEL WINDSOR ROMA). Expeditorul este un nume cunoscut: M.H. Donohoe, aparținând Corpului de Informații (spionaj) al Armatei, corespondent de război al Daily Chronicle, trimis în 1917 în România și Rusia. A participat în 1918 la campania din Persia a celebrei unități britanice de blindate Dunsterforce (care a folosit pe mulți dintre oamenii fostului RNACD).

Fig. 24: Envelope sent by an active service officer in Romania to his wife, accordingly to the address M.H.D. Captain, On active service in Romania (most of the writing under the censorship label). Also under the label there is the hand writing note Per favour of F.O. bag, asking for sending the correspondence by the diplomatic bag of the embassy. This fact is confirmed by the red cancellation BRITISH LEGATION * BUCHAREST (in refuge at Iași), passing later on through the British censorship (OPENED BY / CENSOR 1040 censorship label and WAR OFFICE / POSTAL CENSOR postmark) arriving to the destination in Italy (on the reverse - the mechanical cancellation ROMA CENTRO May 18th, 1917 and on the front - the hotel cancellation HOTEL WINDSOR ROMA). The sender is known: M.H. Donohoe, from the Army Intelligence Corps (espionage), war correspondent of Daily Chronicle, delegated during 1917 in Romania and Russia. He took part in 1918 at the campaign from Persia of the famous Dunsterforce British Armored Cars unit (which used many people of the ex RNACD).

working also as a *transit post office* for the correspondence of the mentioned missions. So that the mail from the missions were sent by the *diplomatic valise*, in fact the *diplomatic bag* navigating between the Foreign Ministry from London and the British embassies, fact attested by the hand writing of the irrelative letters *Per favour of Foreign Office bag*, see Fig. 24.

B) During the second stage of the war (1919) the British were present in the south of Dobruja (Cadrilater) under the command of the Allied Army of Orient. It's about the **British 26th Division**, initially transferred to Ruse at the beginning of November 1918 as part of the Allied Army of Danube. Between November 28th and December 1st 1918 a subordinate unit (Devonshire Regiment) is in Bucharest taking part at the victory's parade. At the end of December, the division (which became part of the Occupation Army of Bulgaria) moves its staff to Varna and detaches units for the occupation of Cadrilater (to Ruse, Dobrici and Silistra). The units from Dobruja are retired until the end of April 1919, when the Italians are replaced (see below). Until May 10th, 1919 the division is disbanded.

The division used the British field post (and probably the local civil one also), which had a specific characteristic: there were five post offices for each division (to the commandment, to the transport division and to the all three brigades). The brigades dislocated in Dobruja used postmarks with the text FIELD POST OFFICE/78 (in Dobrici, respectively 79 in Silistra). Another British campaign post office which existed for a short period of time (about two weeks) in Romania was ARMY POST OFFICE/SX.3 (moved in March 1919 to Galați, then to Constanța).

Also, at least one British military vessel (**H.M.S. Mersey**) operated on the Danube in the beginning of 1919, many of its marines being buried in the military cemeteries from Bucharest.

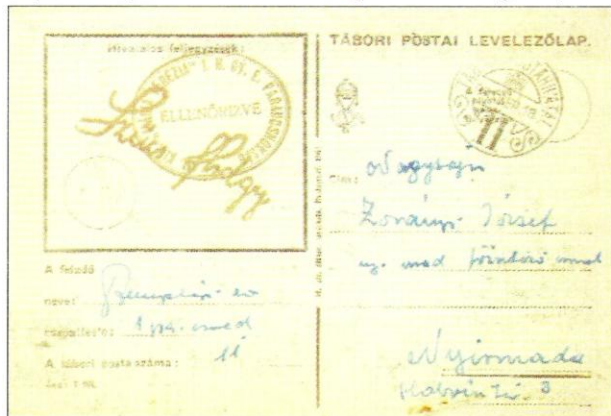
Poște militare străine în România (sec. XX) - partea a IV-a

Dan-Simion GRECU

A. 10) Militari belgieni în România? (1917)

În august 1917 cei 300 militari ai Corpului Belgian de Blindate (Belgian Armoured Motor Car Corps, sau Corps des Auto-Canons

en Russie, parte a Corpului Expediționar Belgian în Rusia încă din 1915) sprijină pe ruși în timpul retragerii lor în Galiția, prin Tarnopol, Trembowla. Apoi belgienii se retrag în Moldova neocupată pentru refacere (afirmație găsită într-o singură sursă bibliografică, nece-

sită confirmare). La sfârșitul anului 1917 sunt la Kiev, de unde vor pleca în februarie 1918 în plin război civil, trecând prin Manciuria, Vladivostok și SUA, ajungând la Paris în iunie 1918.

A. 11) Unități militare italienești în Dobrogea (1919)

Era vorba de fosta Divizie 35 Italiană, redenumită *Corpul Expediționar Italian în Orient*, a cărei *Brigadă Ivrea* a înlocuit în aprilie 1919, în Bulgaria și sudul Dobrogei, Divizia 26 Britanică (vezi mai sus), participând la securizarea zonei alături de francezi. Comandamentul Brigăzii Ivrea se găsea la Varna, având unitățile dispersate în Silistra, Turtucaia, Ruse, Dobrici și Balci. Se retrage din Bulgaria în iulie 1919, fiind înlocuită în Cadrilater de către Regimentul 14 Tiraliori Senegalezi (din Armata franceză a Dunării).

Corpul expediționar a avut două oficii poștale militare, care foloseau ștampile cu nr. ▶▶▶

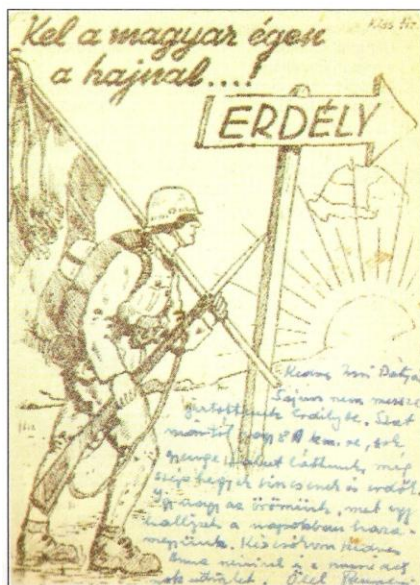

Fig. 25: Carte poștală militară de propagandă a Regimentului 1 Honvezi „Maria Terezia”, ilustrând un soldat ungar în marș spre „Erdély” (Transilvania), expedită prin *Oficiul Poștal Militar 11* la 18 septembrie 1940, când unitatea se afla la 80 km de Satu Mare, după cum rezultă din text. Cenzurarea s-a făcut cu sigiliul unității cu textul „M.K.I.R. «MÁRIA TERÉZIA» I.H.G.Y.E. ARANCSNOKSÁG/ELLENŐRIZVE” (= Verificat/Comandamentul Reg. 1 Regal Ungar Honvezi M.T.).

Fig. 25: Military postcard for propaganda of the 1st Regiment Honvezi „Maria Terezia”, illustrating a Hungarian soldier marching to „Erdély” (Transylvania), sent through the Military Post Office no.11 on September 18th, 1940, when the unit was 80 km far from Satu Mare, as the text reveals.

The censorship was made with the unit seal with the text „M.K.I.R. «MÁRIA TERÉZIA» I.H.G.Y.E. PARANCSNOKSÁG/ELLENŐRIZVE” (= Verified/Headquarters Reg.1 Royal Hungarian Honvezi M.T.).

16 (în Sofia) și nr. 161 (în Filipopoli/Plovdiv). Unitățile sale mai erau deservite și de oficiul poștal militar nr. 117 din Salonic¹². Este astfel evident că o identificare clară a unei corespondențe militare ca aparținând unităților din Cadrilater nu se poate face pe baza acestor ștampile de campanie, ci a altor indicații (adrese manuscrite, cașete de unități, cărți poștale ilustrate, etc).

A.12) Unități militare grecești în România (1919)

Sub numele de 'Campania din Rusia de Sud, 1919', sunt cuprinse luptele purtate de întăririle trimise de Armata Greacă (anume: *Corpul A' Armată*, cu Diviziile II și XIII) în Ucraina (Transnistria) între ianuarie-mai 1919, în ajutorul forțelor franceze, britanice, bielorusse/poloneze și românești (!) ce luptau contra forțelor bolșevice. În timp ce majoritatea unităților grecești au fost trimise din Grecia direct la Odesa, câteva au debarcat și pe pământ românesc: primele au sosit din Grecia în România (Constanța) la sfârșitul lunii martie 1919, iar ultimele la 1 iunie 1919. În sens invers, începând cu ultimele zile ale lunii aprilie, *Corpul A'* grecesc a fost evacuat în Basarabia, unde a ocupat linii de apărare la limanul Nistrului și pe țărmul Mării Negre, apoi în România și, în final, în Asia Mică. Ultimele unități grecești au părăsit România în 17 iulie 1919. Astfel, se poate spune că perioada în care pot fi întâlnite corespondențe militare grecești din Basarabia și România (ce însă nu sunt cunoscute încă) este martie-iulie 1919.

B. România în, și după al Doilea Război Mondial (1940-1947)

B. 1) Armata Ungară de ocupație în Transilvania de Nord (1940)

Decizia politică a cedării Transilvaniei de Nord a fost luată la Viena în 30 august 1940, dar ocuparea practică a teritoriului a fost făcută de două armate ungare (1-a și a 2-a) în intervalul 5-18 septembrie 1940. La 12 septembrie 1940 s-a instalat administrația militară ungară, care a durat

până la 25 noiembrie 1940, când a fost înlocuită cu administrația civilă.

Oficiile poștale militare (deschise pe lângă comandamente de Armată, Corpuri de Armată, Divizii și Brigăzi independente) au folosit ștampile oarecum asemănătoare celor din primul război, cu textul cel mai frecvent TĂBORI POSTAHIVATAL, urmat de numărul oficiului (eventual însoțit de litera A). Originea militară a corespondenței (în vederea scutirii de taxe) este confirmată prin aplicarea cașetului militar al unității, cu numele acesteia în clar, de formă rotundă, ovală sau liniară.

Piese personalizate pot fi găsite în această perioadă fie prin folosirea cărților poștale românești, fie prin folosirea (mai rar) a unor cărți poștale militare ungare de propagandă, special produse pentru această ocazie (care se referă direct la ocuparea Ardealului de Nord, sau indirect, prin hărți ale Ungariei Mari și/sau poezii iredentiste), vezi Fig. 25.

După luna noiembrie 1940 și până la începutul anului 1944 nu se mai întâlnesc poște de campanie pe teritoriul Ardealului de Nord (așadar obliterate la nivelul oficiilor poștale militare), întreaga corespondență militară (de garnizoană, de pe frontiere, de la detașamente de lucru, etc), fiind expedită prin poșta civilă ungară. Spre sfârșitul anului 1944, odată cu intrarea frontului în Ungaria, apare din nou poșta de campanie din Ardealul de Nord, având însă alte caracteristici¹³.

B. 2) Armata Germană din România (1940-1944)

Acest domeniu vast al prezenței militarilor germani în România poate fi sistematizat astfel:

¹³ În cursul lunii septembrie 1944, unități militare ungare au reușit să pătrundă (pentru o scurtă perioadă de timp) pe teritoriul românesc, mai ales de-a lungul văii Mureșului, ocupând pentru câteva zile și orașul Arad. Corespondențe militare ungare din aceste zone (poate chiar personalizate prin folosirea de cărți poștale românești) trebuie teoretic să existe, deci merită ca ele să fie căutate și depistate.

¹⁴ Numărul lucrărilor pe această temă este impresionant, dar o imagine generală mulțumitoare poate fi extrasă din catalogul specializat MICHEL Deutsche Feldpost 1937-1945.

a) Misiunea Militară Germană în România cu peste 20.000 militari (ce cuprindea o Misiune Terestră, *Deutsche Heeresmission in Rumänien* și o Misiune Aeronautică, *Deutsche Luftwaffenmission*), prezentă între octombrie 1940 și august 1944, cu trupe de instrucție și trupe de pază ale principalelor obiective militare și economice (zona petroliferă, aerodromuri, coasta Mării Negre, etc);

b) Tranzitul trupelor germane din Armata 12 spre frontul din Balcani-Grecia și Iugoslavia (ianuarie-aprilie 1941);

c) Concentrarea trupelor germane din Armata 11 în Moldova în vederea declanșării războiului anti-sovietic (mai - iunie 1941), cu o continuare firească în operațiunile acestora în Basarabia și Transnistria;

d) Retragera și/sau concentrarea trupelor germane din Armata 8 în Basarabia și Moldova pentru oprirea avansului sovietic în primăvara și vara anului 1944 (mai-august);

e) Luptele trupelor germane din armatele 6 și 8 în România și Transilvania de Nord contra românilor și sovieticilor, după momentul 23 august 1944 (și până la 24 octombrie 1944), vezi Fig. 26.

Există nenumărate corespondențe germane¹⁴, corespunzând acestor periodizări, ce prezintă caracteristicile generale ale poștei de campanie germane, dintre care câteva merită amintite pentru înțelegere:

- Fiecare subunitate (până la nivel de companie) este codificată în baza unui număr de șase cifre, urmat eventual de litere majuscule. Pentru fiecare număr astfel format există cel puțin câte o ștampilă administrativă poștală (*Briefstempel*). Aceleași ▶▶▶

Briefstempel sunt alocate fiecărei mici unități autonome de etapă-comandamente, școli militare, spitale, etc. (unde există și cazuri de personalizare, cu indicarea numelui localității, inclusiv din România). Numărul care apare în adresă și cel care apare în acest cașet (acestea nu corespund neapărat) sunt de obicei singurele criterii de identificare și localizare, dar numai pe baza informațiilor din literatura de specialitate¹⁵.

- Oficiile poștale militare *Feldpostämter* (aflate la nivel de Mare Unitate sau stațiune de etapă) sunt numerotate de la 1 la 1818 și sunt codificate printr-un număr de trei cifre (*Kenn-Nummer*), diferit de primul [!], care este înscris în textul ștampilei poștale și în etichete doar în cazul trimerilor recomandate. În cazul corespondențelor simple, acest număr NU apare sub nicio formă.

- Ștampilele de poștă militară au în mod obișnuit o formă rotundă unitară, cu textul FELDPPOST, stema nazistă, însoțit sau nu de numărul de cod al oficiului, după cum corespondența este recomandată sau nu. Există și numeroase alte tipuri de ștampile de poștă militară (mecanice, adaptate din cele civile, etc).

- În principiu, utilizarea cărților poștale ilustrate topografice era interzisă (din rațiuni de păstrare a secretului militar). Era în schimb utilizat un număr mare de cărți poștale militare germane (simple sau ilustrate, de propagandă) sau străine (românești, rusești, folosite de necesitate sau ca suvenir).

Datorită informațiilor poștale complete pe care le oferă, cele mai atrăgătoare piese pentru colecționari sunt scrisorile recomandate de poștă militară, vezi Fig. 26.

Începând cu luna mai 1943, poșta de campanie germană a servit, în zonele ocupate unde nu era organizată 'poșta de serviciu' *Dienstpost*, transportului unor corespondențe civile, provenind de la persoane, firme sau instituții

Fig. 26: Plic recomandat expedit la 10 septembrie 1944 de la biroul poștei militare nr. 40144 (indicat în *Absenderstempel* și în *Briefstempel*), care corespunde Regimentului 16 Cavalerie, unitate aparținând Diviziei 8 Cavalerie SS „Florian Geyer” (cărui îi era arondat Oficiul Poștal Militar nr. 8-SS, identificat prin *Kenn-Nummer* K 531, indicat atât în ștampilă, cât și pe eticheta de recomandare). Divizia 8 SS se găsea la acea dată în lupte grele cu românii în zona Oarba de Mureș.

Fig. 26: Registered envelope sent on September 10th, 1944 from the military post office no. 40144 (indicated in *Absenderstempel* and in *Briefstempel*), which corresponds to the 16th Cavalry Regiment, unit belonging to the SS 8th Cavalry Division Florian Geyer (to which it was allocated the SS Military Post Office no. 8 identified by *Kenn-Nummer* K 531, indicated by the cancellation and also by the registration label). The SS 8th Division was at that date in strong battles with the Romanians in Oarba de Mureș region.

germane ori care lucrau în interesul militar german. Următoarele elemente caracterizează aceste trimiteri: francare cu taxa poștală internă (pentru Germania), indicația (tipărită, ștampilată sau man-

uscisă) *Durch Deutsche Feldpost* trecută în cadru pe fața plicului. Astfel de cazuri există (mult mai rar ca în alte părți) și din România, cu toate că aici nu era vorba de zonă ocupată, vezi Fig. 27.

¹⁵ Identificarea și localizarea corespondențelor pe baza acestor numere se face cu ajutorul a două lucrări fundamentale: *Norbert Kannapin - Die Deutsche Feldpostübersicht*, 3 volume, 1980-1982 (care ajută la identificare) și *Georg Tessin - Verbände und Truppen der deutschen Wehrmacht und Waffen-SS*, 19 volume, 1955-1964 (care ajută la localizare). O listă a numerelor de poștă militară cu localizări pentru unitățile aviației germane din România poate fi găsită la: **GRECU Dan-Simion - The German „Luftwaffe” Units in Romania and their Fieldpost Numbers (1940-1944)**, RPHB nr.3(27) / Dec.1998, pag.2-19.

Dan Simion GRECU, născut la 2 mai 1962 în Hunedoara, licențiat al Facultății de Medicină Timișoara (1987) și al Facultății de Istorie Sibiu (2007), medic primar psihiatru. Preocupări filatelice: istoria poștală a teritoriilor românești pe perioada conflictelor militare (1913, 1914-1918, 1939-1945) și a anilor postbelici, cu referire mai ales la poșta militară, cenzură, corespondența prizonierilor, internaților, refugiaților, deportaților, etc.
Contact: damirro@yahoo.com

Foreign military posts in Romania (XX cen.) - Fourth part

Dan-Simion GRECU

A. 10) Belgian militaries in Romania? (1917)

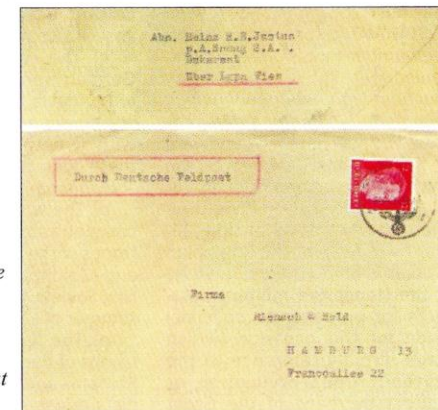
In August 1917, the 300 militaries within the Belgian Armored Motor Car Corps (*Corps des Auto-Canons en Russie*, part of the Belgian Expedition Corps in Russia since 1915) supported the Russians during their retreat to Galicia, through Tarnopol, Trembowla. Then the Belgians retreated to unoccupied Moldova for recovery (the statement was found in one single bibliographic source, needs to be confirmed). At the end of 1917 they were in Kiev, which they left in February 1918 in the midst of a civil war, crossing Manchuria, Vladivostok and the USA, reaching Paris in June 1918.

A. 11) Italian military units in Dobrogea (1919)

We are referring to the former 35th Italian Division, renamed The Italian Expedition Corps in the East, whose *Ivrea Brigade* replaced the 26th Division in Bulgaria and southern Dobrogea in April 1919 (see above), thus taking part in securing the area, alongside the French. The Ivrea Brigade Headquarters was in Varna, with units in Silistra, Turtucaia, Ruse, Dobrici and Balcic. It retreated from Bulgaria in July 1919, and was replaced in the Cadrilater by the 14th Regiment Senegalese Infantry (within the French Army of the Danube).

The expedition corps had two post offices, which used postmarks number 16 (in Sofia) and 161 (in Filippopol/Plovdiv). Its units were also served by the post office 117 from Thessaloniki¹². It is therefore obvious that one cannot make a clear identification of military correspondence as belonging to the units in the Cadrilater solely on the campaign cancellations, but on other indicators (handwritten addresses, unit cachets, picture postcards, etc).

Fig. 27: Plic expedit la 15 decembrie 1943 „Prin Poșta de Campanie Germană” (dactilografiat în cadru, așa cum cerea regulamentul) de la filiala bucureșteană a firmei germane SOMAG (Construcții de mașini), francat 12 Pfennig, obliterat cu o ștampilă FELDPPOST

a poștei de campanie din București.

Fig. 27: Envelope sent on December 15th, 1943 „Prin Poșta de Campanie Germană”, „By the German Campaign Post” (typewritten in a frame, as the regulations asked) from the German agency of the SOMAG German company (Building machinery) franked with 12 Pfennig, cancelled by FELDPPOST postmark of the Campaign Post from Bucharest.

A. 12) Greek military units in Romania (1919)

The Campaign from Southern Russia, 1919 includes the battles fought by the back-up units sent by the Greek army (specifically: the *Army A' Corps*, Divisions II and XIII) in Ukraine (Transnistria) between January-May 1919, and the last on 1st of June 1919. From the opposite direction, as of the last days of April, the *Greek A' Corps* were evacuated to Basarabia, where they covered defense lines along the shore of the Dniester and the Black Sea, then in Romania, and eventually in Asia Minor. The last Greek units left Romania on July 17th, 1919. One can therefore

say that the Greek military correspondence in Basarabia and Romania (though they are not known yet) was carried out between March-July 1919.

B. Romania during World War II and after (1940 – 1947)

B. 1) The Hungarian Occupation Army in Northern Transylvania (1940)

The political decision to surrender Northern Transylvania was made in Vienna on 30th of August 1940, but the actual occupation of the territory was made by two Hungarian armies (the First and Second) between the 5th-18th of September 1940. On 12th of September 1940, the Hungarian military administration was set up, lasting until 25th of November 1940, when it was replaced by the civil administration.

The military post offices (opened next to Army Headquarters, independent Army Corps, Divisions and Brigades) used ▶▶▶

cancellations somewhat similar to the ones during World War I, with the most common text TĂBORI POSTAHIVATAL, followed by the office number (occasionally accompanied by letter A). The military source of the correspondence (in order to be tax exempted) is confirmed by applying the round, oval or linear military cachet of the unit, with its clear name on it.

Personalized items could be found in this period of time, either by the use of the Romanian postcards or by the use (rarely) of the Hungarian military postcards for propaganda, specially made for this occasion (which made directly reference to the Northern Ardeal occupation, or indirect by maps of the Great Hungary and/or irredentist poems), see Fig. 25.

After November 1940 and until the beginning of 1944, there are not known campaign posts on the Northern Ardeal territory (cancellations of the military post offices), all the military correspondence (from the garrisons, from the borders, from the troops, etc.) is sent by the Hungarian civil post. At the end of 1944, at the same time with the entrance of the front in Hungary, the campaign post of Northern Ardeal appears again, but with other characteristics¹³.

B. 2) German Army from Romania (1940-1944)

This vast domain of the presence of German troops in Romania could be systematized as follows:

a) The German military Mission in Romania with over 20.000 soldiers (comprising a Terrestrial Mission *Deutsche Heeresmission in Rumänien* and an Aeronautical Mission, *Deutsche Luftwaffenmission*), is present, between October 1940 and August 1944, with instruction troops and guard troops for the main military and economical objectives (oilfields, aerodromes, Black Sea coast, etc);

pagina 12 ✓

b) The transit of the German troops of the 12th Army to the Balkans front - Greece and Yugoslavia (January-April, 1944);

c) The concentration of the German troops of the 11th Army in Moldavia for breaking out the anti-Soviet war (May-June 1941), with a natural continuation of these operations in Basarabia and Transnistria;

d) The withdrawal and/or the concentration of the German troops of the 8th Army in Basarabia and Moldavia to stop the advancing Soviets, in the spring and the summer of 1944 (May-August);

e) The fights of the German troops of the 6th and 8th Armies in Romania and Northern Transylvania against the Romanians and Soviets, after 23rd of August 1944 (and until 24th of October 1944), see Fig. 26.

There are many German mails corresponding to this division into periods, presenting the general characteristics of the German campaign post¹⁴, some of them worth to be mentioned for a better understanding:

- Each subunit (up the company level) is codified by a number of six figures, followed eventually by capital letters. For each resulted number there is, at least, a postal administrative cachet (*Briefstempel*). The same cachets/*Briefstempel* are allocated to each small autonomous stage unit, headquarters, military schools, hospitals, etc. (where there are also personalizing cases, by the indication of the locality name, including Romania). The number appearing in the address and that from this cachet (these are not necessary the same) are usually the single criteria for identification and localization, but on-line on the information of literature¹⁵.

- The military post offices *Feldpostämter* (which are at the Headquarters or at the stage units level) are numbered from 1 to 1818 and they are codified by a number of three figures (*Kennnummer*), different from the first

[!], which is written in the text of the postmark and in the labels but only for the registered dispatches. Regarding the unregistered mail, this number is NOT written any more.

- The military postmarks have usually an unitary round format with the text FELDPPOST, the Nazi coat of arms, accompanied or not by the code number of the post office, as the correspondence is registered or not. There are also many types of military postmarks (mechanicals, adjusted from the civil ones, etc).

- By principle, the use of the topographic picture postcards was forbidden (to keep the military secret). But, a big number of German military postcards (simple or pictured, for propaganda) or foreign (Romanian, Russian, used by necessity or as souvenir) were used.

Due to the complete postal information offered, the most attractive items for the collectors are the *registered* letters of the military post, see Fig. 26.

Beginning with May 1943, the German campaign post activated in the occupied areas where the *service post* - Dienstpost, was not organized, for the transport of civil correspondence from the German persons, firms or institutions or from those who worked in the German military interest. The following elements are proper to these dispatches: the franking with the domestic postal tax (for Germany), the indication (printed, cancelled or written by hand) *Durch Deutsche Feldpost* mentioned in a frame on the obverse of the envelope. There are such cases (but rarer than in other zones) also from Romania, even if here it was not about an occupied area, see Fig. 27.

Dan Simion GRECU, is native of Hunedoara, Romania, and received his education in medicine and history. Working in philately: postal history of Romanian territory. Contact: damirro@yahoo.com

Ultima oră:

pagina 26 ✓

A apărut catalogul *Mărcile Poștale Românești 1858-2009*

POȘTE MILITARE STRĂINE ÎN ROMÂNIA (sec. XX)

pagina 2 ✓

Correspondență expedită de garda militară a trenurilor de pe ruta București - Buchs (Elveția)

inEDITORIAL

Năstase - primul filatelist al țării (nu este vina lui)

„Filatelistul” Adrian Năstase, ex-premier, ex-lider social democrat, a ajuns în panteonul filateliei europene. Politicianul-colecționar, despre care s-a dovedit că a fost victima unor tranzacții cu tablouri falsificate, a fost declarat cel mai important filatelist al anului în 2005. Forul suprem al filateliștilor din Europa, FEPA, i-a acordat un premiu: Medalia pentru serviciul adus în sprijinul filateliei. Informația ne este reamintită de revista FEPA din acest an, editată cu ocazia aniversării a 20 de ani de filatelie europeană cu FEPA. Această distincție

continuare în pag. 1

CRĂCIUN FERICIT! LA MULȚI ANI 2010!

Poște militare străine în România (sec. XX) - partea a V -a

Dan-Simion GRECU

B.3) Militari italieni în România (1941-1943)

Prezența militarilor italieni în România, Basarabia și Transnistria a avut loc în următoarele circumscripții¹⁶:

- Tranzitul prin România al unităților combatante din Corpul Expediționar Italian în Rusia - CSIR (Corpul XXXV Armată, cu diviziile 3 PADA, 9 Pasubio și 52 Torino, care foloseau numerele de oficii poștale militare 88, 40, 83 și 152). Trecerea a avut loc în a doua jumătate a lunii iulie 1941 prin zona de nord a țării (Sighetul Marmăției - Botoșani - Suceava), în direcția Basarabia - Transnistria, vezi Fig. 28.

- Unități militare de etapă italiene, care au rămas în România și după trecerea CSIR spre frontul sovietic, chiar dacă ele erau legate de acest Corp Expediționar. Au existat mai multe secții și localizări, dar toate depindeau de Oficiile poștale militare nr. 89 (București, februarie - august 1942), 102 (Intendența CSIR, București și Bălți, până în ianuarie 1942) și 113 (Baza feroviară Bălți, apoi baza secundară 38 la Iași și la București, ianuarie 1942 - 1943), vezi Fig. 29.

- Unități ale marinei italiene din Marea Neagră, 1942-1943, stabilite într-o perioadă și în portul Constanța: *Squadriglia Sommergibili C.B.* (Escadra de mini-submarine) și *IV Flottiglia MAS* (Flotila IV Anti-submarine)¹⁷.

Correspondențele poartă ștampile de poștă militară de genul POSTA MILITARE No. ..., numele unității sau subunității în clar în adresă sau cașete militare, ceea ce permite identificarea cu ușurință a pieselor corespunzătoare.

Fig. 28: Carte poștală militară italiană gratuită, scutită de taxe poștale, scrisă de la Regimentul 79 Infanterie, PM 83 R (vezi adresa, ceea ce corespunde întrutotul Diviziei 9 „Pasubio”), dar cartată la data de 31 iulie 1941 cu ștampila de poștă militară POSTA MILITARE No. 88 (a comandamentului Corpului XXXV Armată, pe când acesta se afla în Botoșani, pe str. Liceului nr. 1). Explicația pentru neconcordanță e simplă: la acea dată, oficiul poștal 83 de abia sosea de la Suceava la Botoșani, și nu era încă funcțional. Corespondența este redirecționată și cenzurată la sosire în Italia (9 august).

Fig. 28: Free of charge Italian military postcard, post-free, sent from the Regiment 79 Infantry PM 83 R (see the address, which fully fits the Division 9 „Pasubio”), but sorted on July 31st, 1941 with the military post cachet POSTA MILITARE No. 88 (of the Headquarters of the Corps of Army XXXV, when this one was in Botoșani, Str. Liceului no. 1) The explanation for the non-correspondence is a simple one: at that date the post office no. 83 barely arrived from Suceava to Botoșani and was not yet operational. The correspondence was resent and censored at arrival in Italy (August 9th).

În plus, destul de rar, corespondența este scrisă pe cărți poștale ilustrate românești, ceea ce le personalizează cel mai bine. Marea majoritate sunt însă scrise pe cărți poștale militare italiene, mai rar pe picurii.

B.4) Armata Sovietică în România (1944-1945... 1957)

Soldații sovietici s-au aflat în România în două ipostaze:

- în prima perioadă, de la mijlocul lunii martie 1944 și ▶▶▶▶

până la 23 august 1944: ca inamici, luptând cu armatele germane și române, ocupând Transnistria și teritoriile românești din Basarabia și nordul Moldovei și al Bucovinei;

- în a doua perioadă, după 23 august: ca aliați (însă practic au avut un comportament de cvasialiați doar după 12 septembrie 1944), când acționează în România și nordul Transilvaniei (până la 24 octombrie 1944) în luptă cu armatele germane și ungare în retragere.

Numărul impresionant al militarilor sovietici care au acționat în ambele situații (sub ordinul Fronturilor 2 și 3 Ucrainiene, o detașare a nenumăratelor Mari Unități subordonate fiind imposibilă în acest spațiu redus) nu concordă cu numărul limitat (chiar redus)

de corespondențe cunoscute; o cauză este dificultatea identificării și localizării lor, pentru că acestea aveau elemente de secretizare asemănătoare germanilor:

- subunitățile militare erau codificate (după reforma poștală din aprilie 1943) pe baza unui număr de cinci cifre care apărea doar în adresa manuscrisă și în ștampilele liniare de cenzură militară, gen POSMOTRENO TENZUROI¹⁸. De multe ori este foarte dificil ca aceste numere să fie descifrate și este tot foarte dificil ca unitățile militare rezultate să fie localizate în spațiu;

- aparent niciodată cenzura unei corespondențe nu este executată la nivelul unității de expediție, ci la o altă unitate, uneori fără nicio legătură cu prima, astfel încât numărul de poștă militară

Fig. 29: Plic (supus francării) expediat la 13 august 1941 prin oficiul poștal militar nr. 102 (Intendența CSIR), localizat la acea dată în Botoșani, str. Spiridon nr. 12. Cu toate că expeditorul notează manuscris „Zona sprovista di bolli” (așadar, o zonă în care nu se găsesc timbre poștale italienești) fără ca acest lucru să fie atestat însă și prin aplicarea unui cașet militar, plicul este ștampilat porto R.R. POSTE T.S. (Taxă Specială) și taxat la destinație în Bologna cu 50 cenți.

Fig. 29: Envelope (submitted to the franking) sent on August 13th, 1941 through the military post office no. 102 (CSIR Intendant's office), placed at that date in Botoșani, str. Spiridon no. 12. In spite of the holograph note of the sender „Zona sprovista di bolli” (thus, an area without Italian stamps) without being attested this fact by the application of the military cachet, the envelope is cancelled porto R.R. POSTE T.S. (Special Tax) and taxed to the destination in Bologna with 50 cents.

din adresă nu corespunde cu cel din ștampila de cenzură militară;

- din ștampilele de poștă militară au fost înlăturate (după aprilie 1943) orice numere ce ar fi putut servi la identificarea oficiului; aveau o formă standard, cu textul СССР * POLEVAIA POCITA;

- cărți poștale ilustrate topografice (care ar fi personalizat corespondența) erau folosite rar, fiind cunoscute cazuri din Ungaria anului 1945, dar niciunul din România; o mare șansă este menționarea unui nume geografic în textul corespondenței, lucru de asemenea rar, întrucât era formal interzis.

O piesă reprezentativă din prima perioadă poate fi văzută în Fig. 30.

Din a doua perioadă, pe lângă piesele tipice de poștă militară sovietică, pot fi întâlnite și piese rare de mare importanță pentru colecționarii români - acelea de la unități românești (ori de români) care, într-un fel sau altul, au fost încorporate Armatei Sovietice și au activat pe front, inclusiv în România. Astfel de cazuri sunt:

- mai multe detașamente încorporate diviziilor sovietice în lunile august-septembrie 1944 (primul act de colaborare militară, aparținând într-o perioadă în care militarii români erau considerați prizonieri și nu drept camarazi de arme de către proșpeții aliați), și anume: Divizia 103 ▶▶▶▶

¹⁸ Din cauze obiective evidente, munca unui Kannapin în Germania nu a fost posibilă și în cazul URSS. Tot germanii au editat însă o primă listă de echivalențe ale acestor numere (incompletă și cu erori, alcătuită pe baza declarațiilor prizonierilor de război), aparținând lui Günter Heinemann și Albert Pflüger (2003). Recent, din arhivele sovietice au fost publicate listele originale de numere de poștă militară (având din păcate câteva segmente lipsă), care pot fi consultate și pe internet, pe site-ul Soldat.ru.

¹⁹ Vezi și: Grecu Dan-Simion - The Mail of „Gheorghe Matei” Armoured Detachment, The Post-Rider nr. 40/Iunie 1997, pp. 55-56 (Retipărit în RPHB Nr. 3(24)/Dec. 1997, p. 15).

¹⁶ Informații complete în ultimele ediții ale cărților lui Giuseppe Marchese - La Posta Militare Italiana 1939-1945, vol. I 2000, vol. II 2002 și în monografia lui B. Cadioli, A. Cecchi - La Posta Militare Italiana nella Seconda Guerra Mondiale, Roma, 1991. Vezi și articolele: Călin Marinescu - Poșta militară Italiană în România 1940-1943, Filatelia nr. 3/1997, pp. 1-4; Grecu Dan-Simion - O nouă corespondență de poștă militară italiană în România, Filatelia nr. 10/1997, p. 5; Judy Kennett - Italian Military Cards Used in Romania, RPHB nr. 2(32)/Aug. 2000, pp. 6-7; Norbert Blistyar - Poșta militară italiană în România, Filatelia nr. 9/2006, p. 10

¹⁷ C. Balestra, A. Cecchi - I servizi postali della Marina Italiana nella Seconda Guerra Mondiale, Firenze, 1974, pag. 134-136; Valter Astolfi - La IV Flottiglia Mas in Mar Negro durante la Seconda Guerra Mondiale, Posta militare e storia postale, no. 98/Mar. 2006, pp. 7-13.

Munte, Detașamentul de Grăniceri, Regimentul 7 Artilerie Greă și Detașamentul Blindat Matei (vezi Fig. 31)¹⁹;

- divizia sovietică de voluntari Tudor Vladimirescu, alcătuită în URSS din foști prizonieri români, care a luptat pe front din România și până în Cehoslovacia²⁰.

B.5) Militari britanici în România (1944-1947)

Prezența acestora s-a concentrat în jurul Misiunii Militare Britanice din România, care a activat la București din septembrie 1944 până în noiembrie 1947. Britanicii au înființat la București un birou de cenzură militară (care a activat doar până la sfârșitul anului 1945 și care folosea o ștampilă „scut” cu textul PASSED BY CENSOR No. 7391), dar nu a existat nicio structură poștală britanică în România, astfel încât ei trebuiau să-și expedieze corespondența prin curier militar până la primul oficiu poștal britanic (și acesta se găsea cel mai aproape în Italia sau în Austria). În cursul timpului, legăturile poștale, respectiv arondarea Misiunii Britanice din România la unul sau altul dintre oficiile lor poștale s-au modificat după cum urmează:

- într-o primă fază (aparent până la începutul anului 1946), corespondența era cartată și ștampilată în Italia de către Oficiul Poștal Principal de Armată (Base Army Post Office) nr. 15, iar din adresele expeditorilor se cunosc mai multe numere de oficii poștale militare care au deservit (consecutiv?) Misiunea Militară: 520 (August 1945), 592 (ianuarie 1946) sau 577 (toate din Italia)²¹.

- într-o a doua fază (1946, până în noiembrie cel puțin) corespondența era cartată și ștampilată în Austria de către Oficiul Poștal Militar nr. 710, vezi Fig. 32 și Fig. 33.

B.6) Militari americani în România (1944-1947)²²

La fel ca în cazul britanicilor, prezența americanilor în România s-a concentrat în jurul Misiunii Militare Americane de la București (care a existat aici în aceeași perioadă de

Fig. 30: Carte poștală militară de propagandă sovietică, scrisă la 7 iulie 1944 de un militar aparținând poștei de campanie nr. 24243-N (= Regimentul 202 Artilerie Ușoară din cadrul Diviziei 50 Infanterie, aflat pe frontul de la nord de Iași, indicativul N determinând o subunitate, gen baterie, după model german). Cenzura are loc la nivelul unității militare nr. 14146 (= Batalionul 129 Pionieri motorizat independent din cadrul Armatei 4 Gardă Galanin). Toate aceste unități aparțineau Frontului 2 Ucrainean, care lupta în România; confirmarea vine și de la localizarea „Rumunija” în textul corespondenței de pe verso.

Fig. 30: Military postcard for Soviet propaganda, written on July 7th, 1944 by a military man belonging to the Campaign Post no. 24243-N (= the Regiment no. 202 Light Artillery belonging to the 5th Division Infantry from the North of the Front of Iași, N indicative determining a subunit, e.g. a battery, after the German model). The censorship is done at the military unit no. 14146 (= Battalion 129 Pioneers - motorized and independent, belonging to the 4th Army Guard Galanin). All these units belonged to the Ukrainian Front 2, which was fighting in Romania; the confirmation comes from the mentioning of „Rumunija” in the correspondence text on the reverse.

timp 1944-1947). Spre deosebire însă de primii, misiunea SUA era redusă numeric iar corespondența în acest caz este rarisimă. Se pot totuși evidenția câteva caracteristici, în primul rând faptul că nici americanii nu au înființat vreo structură

poștală proprie în România, astfel că și ei expediau poșta din București prin curier militar (cu avioanele lor de aprovizionare) până la cele mai apropiate oficii poștale militare americane care se găseau tot în Italia și Austria. Și ▶▶▶

²⁰ Vezi detalii în articolele: Grecu Dan-Simion - Divizia 'Tudor Vladimirescu' - Filatelia nr. 9/Sep. 1996, pp. 2-3 și Filatelia nr. 5/Mai 1997, p. 5; The Division of Roumanian Prisoners in the USSR, The Post-Rider nr. 39/Nov. 1996, pp. 59-63 și nr. 40/Iunie 1997, pp. 52-55 (retipărit în RPHB nr. 3(21)/1996, pp. 56-60 și nr. 23/1997, pp. 39-42).

²¹ Vezi detalii despre Misiunea Militară și exemple de piese circulante pe relația Italia, la Grecu Dan-Simion - Corespondența Misiunii Militare Britanice din România (1944-1947), ROMFILATELIA XXI nr. 5/aprilie 2007, pag. 32-35.

²² Detalii vezi la: Grecu Dan-Simion - Corespondența Misiunii Militare Americane din România, 1944-1947/The Mail of The American Military Mission in Romania, 1944-1947, Studii Filatelice Brașovene Nr. 2/2007, pag. 18-20.

aici a existat o schimbare de rută, care este bine documentată:

- până în noiembrie 1945, corespondența era îndrumată prin oficiile poștale militare din Italia, dintre care este cunoscut APO 512 (oficiul Comandamentului Forțelor SUA din Mediterana, localizat în Caserta);

- din decembrie 1945, corespondența va fi îndrumată prin APO 777, localizat în Viena, Austria (vezi Fig. 34).

Este posibil să fi fost folosite și alte numere de oficii poștale militare, la fel cum este posibil ca în anii 1946-1947 ruta poștală să fi fost din nou schimbată, funcție de situația momentului.

Notă editor: A se vedea Călin Marincescu - Corespondență expediată prin trenurile de marfă elvețiene, Filatelia, nr. 8 (411), august 1990, p. 4-5 și nr. 9 (412), septembrie 1990, p. 2-3; Norbert Blistyar - Trenurile elvețiene de ajutor pentru România 1919-1921, Curierul Filatelic, XIII (127), 2003, p. 3-4 și XIII (128), 2003, p. 9-13

Dan Simion Grecu, licențiat în medicină și istorie. Preocupări filatelice: istoria poștală a teritoriilor românești. Contact: damiro@yahoo.com

Fig. 31: Carte poștală militară gratuită românească, scrisă la 22 septembrie 1944 de un militar al Regimentului 3 Vânători-Moto, parte a unității ad-hoc „Detașamentul Blindat Matei”, încorporată temporar în divizia sovietică pentru ofensiva din Moldova în Transilvania de Nord pe direcția Ghimeș-Frumoasa. Din acest motiv, în adresă este trecut numărul de poșta militară sovietică „Polivania Pocita” 07224 (aparținând comandamentului Diviziei 72 Infanterie Gardă, Corpul 24 Armată Gardă, Armata 7 Gardă Sovietică), ceea ce confirmă perfect informația istorică (Detașamentul a acționat consecutiv în cadrul a trei divizii ale Armatei 7 Gardă, respectiv Diviziile 72 - 6 - 81 Infanterie Gardă). Tranzit și cenzură la Târgoviște în 30 septembrie, sosire Breaza. **Fig. 31:** Free of charge Romanian military postcard written on September 22nd, 1944 by a military man of the 3rd Rifle Motorised Regiment, part of the ad-hoc unit „Matei Armoured Detachment”, temporary incorporated in Soviet divisions for the offensive from Moldavia to Northern Transylvania, on the direction Ghimeș-Frumoasa. That's why the address has the number of the Soviet military post „Polivania Pocita” 07224 (belonging to the Commandment of the Division 72 Infantry Guard, Corps 24 Guard Army, Army 7 Soviet Guard) that perfectly confirms the historical information (the Detachment operated consecutively in three divisions of the Army 7 Guard, respectively the Divisions 72-6-81 Infantry Guard). Transit and censorship at Târgoviște, on September 30th, arrival at Breaza.

Comentariul autorului

Suplimentar față de datele din articol, este important de știut că și elvețienii au avut militari care au activat pe teritoriul României! Este vorba de garda mai multor trenuri comerciale organizate de firme elvețiene în anii 1919-1920, care circulau între București și Buchs (Elveția), prin Austria. Militarii acestor escorte expediau ocazional corespondențe spre casă (drumul dus-întors al unui astfel de tren durând câteva săptămâni), purtând etichete sau ștampile specifice, cu scopul de a atesta originea expeditorului cu drepturile care derivau de aici (probabil inclusiv scutirea de cenzură, care este caracteristică majorității acestor corespondențe). Așadar nu este vorba în niciun caz de „corespondențe ex-

pediate prin trenurile comerciale elvețiene”, așa cum se consideră de obicei, ci de „corespondențe expediate de garda militară a trenurilor”, cartate în oricare dintre gările de pe traseu și apoi circulante prin serviciile poștale respective (român, iugoslav, austriac, etc, după caz). Rareori sunt cunoscute exemple plecate din România, cum ar fi cartea poștală aflată pe coperta 1, scrisă la 1.09.1919 de un membru al gărzii elvețiene a trenului comercial „românesc” nr. 5, fapt atestat de ștampilele militare V-eme TRAIN ROUMAIN și ESCORTE COMMERCIALE/MILITAIRES SUISSE. Francare cu marcă românească de 10 bani, cartare 1.SEP.919 la București, adresare către Soleure/Solothurn, Elveția, fără cenzurare.

Foreign military posts in Romania (XX Cen.) - Fifth part

Dan-Simion GRECU

B.3) Italian militaries in Romania (1941-1943)

The presence of the Italian militaries in Romania, Bessarabia and Transnistria took place in the following circumstances¹⁶:

- the transit through Romania of the combatant units of the Italian Expedition Corps to Russia - CSIR (Corps of Army XXXV, with the divisions no. 3 PADA, 9 Pasubio and 52 Torino, using the numbers of military post offices 88, 40, 83 and 152). The transit took place in the second half of July

Fig. 32: Plic expedit prin curier de către un caporal britanic, cu plata inițială a taxei de recomandare, folosind adresa Misunii Militare Britanice „A.C.C. Bucharest C.M.F.” (= Comisia Aliată de Control București, Forțele Britanice din Mediterana Centrală). Transit prin Austria, unde, la Oficiul Poștal Militar 710, plicul este francaț 9 pence, ștampilat, primește o etichetă de recomandare corespunzătoare și este îndrumat spre destinație în Marea Britanie.

Fig. 32: Envelope sent by courier, with the initial payment of the registered rate, by a British corporal, using the address of the British Military Mission, „A.C.C. Bucharest C.M.F.” (=The Allied Control Commission Bucharest, British Forces from the Central Mediterranean Sea). Transit via Austria, where at the Military Post Office 710 the envelope is franked with 9 pence and cancelled, receives an appropriate registration label and is sent to the destination in Great Britain.

38 in Iași and Bucharest, January 1942-1943). See Fig. 29.

- The units of Italian Navy from the Black Sea 1942-1943, settled for a period in Constanța Port also: Squadriglia Sommergibili C.B. (Mini-submarines Escadre) and IV Flottiglia MAS (Flotilla IV Anti-submarines)¹⁷.

The correspondence bears the military postmarks such as POSTA MILITARE No..., the name of the unit or subunit, clearly, in the address or military cassettes, allowing the easier identification of the respective items. Besides, but rarely, the correspondence is written on Romanian picture postcards, fact that personalizes them in the best way. But the great majority is written on Italian military postcards, rarely envelopes.

B.4) Soviet Army in Romania (1944-1945... 1957)

The Soviet militaries were in Romania in two circumstances:

- first period, from the middle of March 1944 until August 23rd, 1944: as enemies, fighting with the German and Romanian armies, occupying Transylvania and Romanian territories from Bessarabia and the North of Moldavia and Bukovina;

- second period, after August 23rd, as allies (but they practically had a behavior of half-allied only after September 12th 1944) when they were acting in Romania and in the North of Transylvania (until October 24th, 1944) fighting with the retreating German and Hungarian armies.

The great number of Soviet militaries acting in the both situations (at the orders of the Ukrainian 2nd and 3rd Fronts, a detailed list of the countless subordinated Great Units it's impossible in this reduced material) does not chime with the limited number (even small) of the recorded mails; a cause is the difficulty of their identification and localization because these had ▶▶▶

insurance elements similar with the German ones:

- the military subunits were codified (after the postal reform of April 1943) by a number of five digits which appeared only in the holograph address and in the linear postmarks of military censorship, as POSMOTRENO TENZUROI¹⁸. Many times it's very difficult to decipher these numbers, and it's also very hard to localize the resulted military units on the territory;

- apparently, the postal censorship is never made at the dispatching unit but at other one, sometimes without any connection with the first unit. Thus the number of the military post from the address does not fit with that of the military censorship cancellation;

- from the military post cachets (after April 1943) any number which could serve to the identification of the office was erased; they had a standard shape with the text SSSR * POLEVAIA POCITA;

- topographical picture postcards (which could personalize the correspondence) were used very rarely, such cases are known from Hungary in the year 1945, but none from Romania. A big chance is the mention of a geographical name inside the correspondence text, very rare event because it was formally forbidden.

A representative item from the first period of time is shown in Fig. 30.

From the second period, except the typical items of Soviet military post, items of great importance for the Romanian collectors could be found: those from the Romanian units (or from Romanians), which, in a way or another, were incorporated to the Soviet Army and operated on the front, even in Romania. Such situations are:

- many detachments incorporated in the Soviet divisions in August - September 1944 (the first act for military cooperation appears in a period when the

Fig. 33: Plic expedit prin curier de către un membru al Misunii Militare Britanice (ștampila-adresă pe verso), cartat de Oficiul Poștal Militar 710 în Austria (ștampilat FIELD POST OFFICE 710 la 27 noiembrie 1946), adresat în Australia, unde trece de cenzură la 23 decembrie 1946.

Fig. 33: Envelope sent via courier by a member of the British Military Mission (address-cancellation on the reverse), sorted by the Military Post Office 710 in Austria (postmark FIELD POST OFFICE 710 on November 27th, 1946), sent in Australia, where is censored on December 23rd, 1946.

Romanian militaries were taken as prisoners by the recent allies and not as army comrades), namely: The Division 103 Mountain, The Frontiers troops, The Regiment 7 Heavy Artillery and The Matei Motorcars Detachment (see Fig. 31)¹⁹;

- Tudor Vladimirescu "Volunteers" Soviet Division, organized in USSR with Romanian ex-prisoners who fought on the war front, from Romania to Czechoslovakia.

B.5) British Militaries in Romania (1944-1947)

Their presence was mainly around the British Military Mission in Romania, which operated in Bucharest from September 1944 to November 1947. The British established in Bucharest an office for military censorship (which worked only until the end of 1945 and which used a 'shield' cachet with the text PASSED BY

CENSOR No. 7391) but did not exist any British postal structure in Romania, so they had to send the correspondence by military courier to the first British post office (the closest ones were in Italy or Austria). As time passed by, the postal connections, especially the assignation of the British Mission from Romania to one of their post offices changed as follows:

- at first stage (apparently until the beginning of 1946), the correspondence was sorted and cancelled in Italy by the Base Army Post Office no. 15, and from the senders' addressees are known a lot of numbers of military post offices which served (successively?) the Military Mission: 550 (August 1945), 592 (January 1946) or 577 (all from Italy)²¹.

- in the second stage (1946, at least until November) the ▶▶▶

correspondence was shared and cancelled in Austria by the Military Post Office nr 710, see Fig. 32 and Fig. 33.

B.6) American Militaries in Romania (1944-1947)²²

Like for the British militaries, the presence of the Americans in Romania was around the American Military Mission from Bucharest (which was here in the same period of time 1944-1947). In contradistinction to the first ones, USA Mission was reduced as number and in this situation the correspondence was extremely rare. It's however possible to note some characteristics, first of all that also the Americans did not establish their own postal structure in Romania, so they sent the mail from Bucharest by military courier (by flight with their supplying aircrafts) to the closest American military post offices which were also located in Italy and Austria. Here also there is a change of the route which is very well known:

- until November 1945 the mail was directed through the military post offices from Italy, among them being known APO 512 (the office of the Headquarters of USA Forces from Mediterranean Sea, established in Caserta);

- since December 1945 the mail will be directed through APO 777, established in Vienna (See Fig. 34).

Other numbers of military post offices may have been used, as well as it's possible the route to have been changed again in 1946-1947, due to the conjuncture of that time.

Publisher's note: See also the papers of Călin Marinescu, *Filatelica*, 8 (411), 1990, 4-5 and nr. 9 (412), 1990, 2-3; Norbert Blistyar, *Curierul Filatelic*, XIII (127), 2003, 3-4 and XIII (128), 2003, p. 9-13

Author's commentary

In addition to the data of this article, it's important to know that the Swiss had militaries which activated on the Romania's territory! It's about the guard of goods trains organized by Swiss companies between 1919 and 1920, circulating between Bucharest and Buchs (Switzerland), via Austria. The militaries of these convoys occasionally have sent mails at home (the come-back way of such a train taking few weeks) bearing specific labels or cancellations, to attest the sender's origin, with the derivative rights (probably the censorship exemption, which is characteristic for the main part of these mails). So that is not at all about 'mails sent by Swiss commercial trains' as is usually con-

sidered, but „mails sent by the military guard of the trains” shared out in any railway station of the route by the respective post services (Romanian, Yugoslavian, Austrian, etc, according to the situation). Rarely there are recorded mails sent from Romania, as the post card from the enclosed image, written on September 1st, 1919 by a member of the Swiss Guard of the „Romanian” commercial train no. 5, fact attested by the military cancellations V-eme TRAIN ROUMAIN and ESCORTE COMMERCIALE/MILITAIRE SUISSE. Franking with Romanian stamp of 10 Bani, sharing out on 1.SEP.919 in Bucharest, sent to Soleure/Solothurn, Switzerland, without censorship.

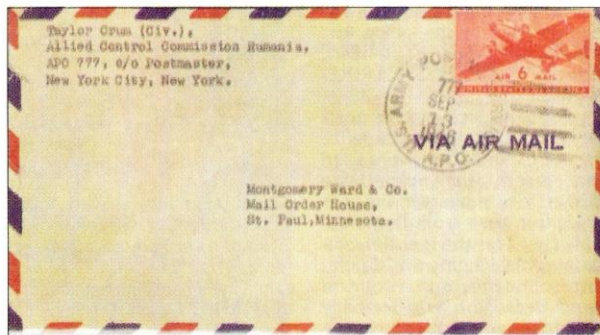

Fig. 34: *Un plic francaț cu tariful intern de 6 cenți, expedit din București de către un membru civil de pe lângă Allied Commission Control Rumania, APO 777, c/o Postmaster, New York City, așadar Comisia Aliată de Control din România, Oficiul Poștal Militar 777 (Viena, Austria), referința la New York fiind acoperirea întregii poște militare americane din lume. Transportat cu un avion de aprovizionare american de la București până la Viena, plicul este apoi trimis în SUA prin poșta militară (cartare U.S. ARMY POSTAL SERVICE/A.P.O. 777 la 13 septembrie 1946).*

Fig. 34: *An envelope stamped with domestic rate of 6 cents, sent from Bucharest by a civil member next to Allied Control Commission Rumania, APO 777, c/o Postmaster, New York City, so that the Allied Control Commission from Romania, Military Post Office no. 777 (Vienna, Austria), the reference to New York being the coverage of the entire American military post of the world. Transported by flight with American supplying aircraft from Bucharest to Vienna, the envelope is sent in USA by military mail (sharing: U.S. ARMY POSTAL SERVICE/A.P.O. 777 on September 13th, 1946).*